

Sárospatak Város Polgármesterétől

3950 Sárospatak, Rákóczi út 32.
Hivatali Kapu: SPATAKONK (KRID: 450043973)
E-mail: sarospatak@sarospatak.hu, Telefon: 47/513-240

T á j é k o z t a t ó

- a Képviselő-testületnek -

Sárospatak Város környezeti állapotáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja tartalmazza, hogy a települési önkormányzat évente egyszer elemzi és értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és erről tájékoztatja a lakosságot.

A tájékoztató célja, hogy az érdeklődők naprakész információt kapjanak lakóhelyük környezeti állapotáról, és megismerhessék a város környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedéseit. A környezetünk védelme, valamint a természeti értékeink megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált.

A Sárospatak város környezeti állapotáról szóló részletes összefoglaló tájékoztatót mellékelem.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a tájékoztatót tudomásul venni szíveskedjen.

Sárospatak, 2026. október 8.

Készítette: Polgárné Monok Bernadett
irodavezető
Műszaki és Kommunális Iroda

dr. Farkas Szabolcs

Törvényességi szempontból ellenőriztem:

dr. Szabó Gergő LL.M
jegyző

Tájékoztató Sárospatak város környezeti állapotáról

2026

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
2. Jogszabályi háttér.....	2
3. Természetföldrajzi jellemzők.....	4
4. Éghajlati jellemzők	5
5. Vízrajzi jellemzők.....	6
6. Sárospatak gazdasági állapota.....	8
7. Demográfiai jellemzők.....	9
8. Közlekedés	9
9. Sárospatak Város Klímastratégiája	21
10. Levegőtisztaság-védelem	28
11. Vízvédelem, vízgazdálkodás.....	30
12. Zaj- és rezgésvédelem.....	41
13. Települési és épített környezeti állapot.....	42
14. Települési szilárd kommunális hulladékkezelés	48
15. Köztisztaság	51
16. Kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás.....	55
17. Közműves ivóvízellátás	55
18. Zöldterület-gazdálkodás.....	56
19. Városüzemeltetés	67
20. Összefoglalás	67

1. Bevezetés

A környezet védelme és természeti kincseink megóvása mára a társadalmi és gazdasági élet egyik kulcskérdésévé vált. A fenntarthatóság elve azt kívánja tőlünk, hogy megőrizzük a természeti erőforrásoknak azt a képességét, amelyre mind a természet, mind az emberi társadalom épül. Ugyanilyen fontos cél a környezet leromlásának megállítása, mégpedig úgy, hogy ennek érdekében ne kelljen feladnunk sem a gazdasági növekedést, sem a társadalmi igazságosságra irányuló törekvéseket. A kedvező környezeti adottságok ugyanis a mai és az eljövendő nemzedékek jólétének és egészséges életének alapjai.

Környezetünk folyamatos átalakulásban van. Állapotát a rendszer felépítésében végbemenő változások alakítják, amelyek egyrészt a felszínformáló és a bioszférát alakító természeti folyamatokból, másrészt az ember társadalmi és gazdasági tevékenységéből erednek. Kulcsfontosságú tehát belátnunk, hogy összhangot kell teremteni az egyre bővülő civilizációs szükségletek és a fogyatkozó természeti erőforrások között.

Mindez különösen igaz egy olyan település esetében, mint Sárospatak, ahol a természeti és az épített örökség szorosan összefonódik. A város a Zempléni-hegység lábánál, a Bodrog partján fekszik, a tokaji borvidék részeként, így környezetét egyszerre formálják a folyó és ártere, a vulkanikus eredetű hegyvidék, valamint az évszázados szőlő- és mezőgazdasági művelés. Az olyan természeti értékek, mint a Megyer-hegyi tengerszem, vagy a Bodrog menti élőhelyek, ugyanúgy a város identitásának részei, mint a Rákóczi-vár vagy a Református Kollégium. Ezek megőrzése csak akkor lehetséges, ha a település fejlődése, az idegenforgalom növekedése és a lakosság igényei összhangban maradnak a táj teherbíró képességével.

Napjainkban mind erősebb az igény arra, hogy pontos képet kapjunk a környezet minőségét leíró mutatókról, valamint a környezet állapotára ható tényezőkről. A környezeti állapotfelmérés a környezetet egységes, összetett rendszerként vizsgáló információgyűjtő tevékenység, amely a ható tényezőket és azok következményeit értéktétel nélkül elemzi. Szélesebb értelemben a környezetpolitika alakításának eszköze, amely megbízható képet nyújt a kitűzött célok és a környezeti folyamatok összefüggéseiről.

Egy adott terület környezeti állapotának értékeléséhez sokféle adatra és ismeretre van szükség, hogy a jelenlegi helyzetet le lehessen írni, értékelni és minősíteni, a kedvezőtlen hatásokat pedig fel lehessen tární. Az állapotfelmérés során meghatározzák a környezeti elemeket (talaj, víz, levegő, élővilág, táj) és a környezet egészét jellemző paramétereket, majd ezeket összevetik a kívánatos, illetve a szabványokban előírt értékekkel. A környezeti adatok gyűjtése nélkülözhetetlen a hatékony környezetvédelmi igazgatáshoz, mivel ez adja a környezet védelmét és javítását célzó programok szakmai háttérét, és ez teszi lehetővé a megalapozott döntéshozatalt. A területre vonatkozó környezeti információk elérhetősége ezért alapvető

jelentőségű a döntések előkészítésében, a tervezési és értékelési folyamatokban, valamint a lakosság tájékoztatásában. Sárospatak környezeti állapotának feltérképezése így nemcsak a jelenlegi helyzet megismerését szolgálja, hanem azt is, hogy a város értékei a jövő nemzedékei számára is megmaradjanak.

2. Jogszabályi háttér

A környezet védelmének általános szabályairól alkotott 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja tartalmazza, hogy a települési önkormányzat évente egyszer elemzi és értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és erről tájékoztatja a lakosságot.

A tájékoztató célja, hogy az érdeklődők naprakész információt kapjanak lakóhelyük környezeti állapotáról, és megismerhessék a város környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedéseit.

Környezetünk védelme érdekében végzett helyi feladatok a következők szerint csoportosíthatók:

- környezetvédelemmel összefüggő jogszabályok végrehajtása és hatósági feladatok ellátása,
- helyi, önkormányzati rendeletek megalkotása a környezet védelmének és az azzal összefüggő feladatok megoldása érdekében,
- környezetvédelmi feladatokat ellátó egyéb hatóságokkal való együttműködés,
- helyi környezeti állapot évenkénti elemzése.

A települési környezetvédelemmel kapcsolatos feladatokat alapvetően az alábbi jogszabályok határozzák meg:

- a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény,
- a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény,
- a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény,
- a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény és ezek végrehajtási rendeletei,
- a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény,
- a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet,
- a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet,
- a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet,
- a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet.

Sárospatak Város Önkormányzat Képviselő-testületének a környezet védelmével kapcsolatban 2026. évben hatályos rendeletei:

- *Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról* szóló 10/2017. (IV. 28.) önkormányzati rendelet,
- *A talajterhelési díjról* szóló 21/2015. (IX. 07.) önkormányzati rendelet,
- *Az avar és kerti hulladék égetésének helyi szabályairól* szóló 18/2015. (VI. 01.) önkormányzati rendelet,
- *Sárospatak Város közigazgatási területén a víziállások létesítésének és fennmaradásának szabályozásáról és a mederhasználati díjról* szóló 15/2015. (IV. 27.) önkormányzati rendelet,
- *A közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek megszegésének jogkövetkezményeiről* szóló 8/2015. (III. 02.) önkormányzati rendelet,
- *A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatásról* szóló 21/2019 (XII. 16.) önkormányzati rendelet.

3. Természetföldrajzi jellemzők

Sárospatak a Zempléni-hegység keleti lejtőinek előterében, a Bodrog partján fekszik, az Északi-középhegység tagjaként. Magára a Zempléni-hegységre nagyfokú geológiai és geomorfológiai összetettség jellemző, a hegység felszínébe bevágódó mély, gyakran széles völgyek különböző részekre, úgynevezett kistájakra tagolják azt.

A város fekvése egyedinek, különlegesnek mondható, hiszen területe három földrajzi kistájat is érint, ezek a Bodrogek, Hegyalja és a Központi-Zemplén. A város nagyjából a Bodrogek kistáján fekszik, mely alluviális síkság. A kistáj mai képét elsősorban a vízfolyások határozták meg, kezdetben még a Zemplénből lefutó patakok hordalékkúpjai, később a Bodrog és a Tisza medreinek nyugatra tolódása alakította ki. A terület talajviszonyát nagyban meghatározza a folyó közelsége, valamint ehhez kapcsolódóan a múlt századi vízszabályozási és lecsapolási munkák. Legnagyobb kiterjedésben réti talajokkal találkozunk, melyek agyagosak, erősen savanyúak, ezen kívül öntés réti talaj, tőzegtalajok, barnaföldek is megtalálhatók. A régen vizes területek helyén ma nagyrészt szántó található, a mélyebb fekvésű területeken pedig nedves-vizes gyepek. A régi vízi világ nyomait a holtágak és a Bodrog keskeny hullámtere őrzi.

Ásványi összetételét tekintve a Hegyalja képét elsősorban a fekvése határozza meg. A Központi- Zemplén vulkáni kúpjaitól távolabb esik, azonban a riolitvulkánok tufaesőjének ki volt téve, valamint utóvulkáni tevékenységek is sűrűn jelentkeztek a területen. Így egyszerre vannak jelen a puhább, könnyen málló tufás üledékek és a keményebb plakkok is, valamint a jégkorszaknak köszönhetően lösz. A térség legjellemzőbb kőzetei az andezit és származékai, a riolittufa, hidrokvartc, és riolit.

A területen számos, a hegyekből lefutó patak található, ezek közül a legjelentősebb a Hercegkúti- patak, mely a város úgynevezett bodroghalászi részén torkollik a Bodrog folyóba. Legjellemzőbb az agyagbemosódásos barna erdőtalaj. Évszázadok óta legjelentősebb területhasználó a mezőgazdaság, elsősorban a szőlők által. A kistáj az előzőekben leírt, összetett vulkánikus eredetű talaj és más egyéb tényezők által alakulhattak ki világviszonylatban is kiemelkedő jelentőségű dűlők.

4. Éghajlati jellemzők

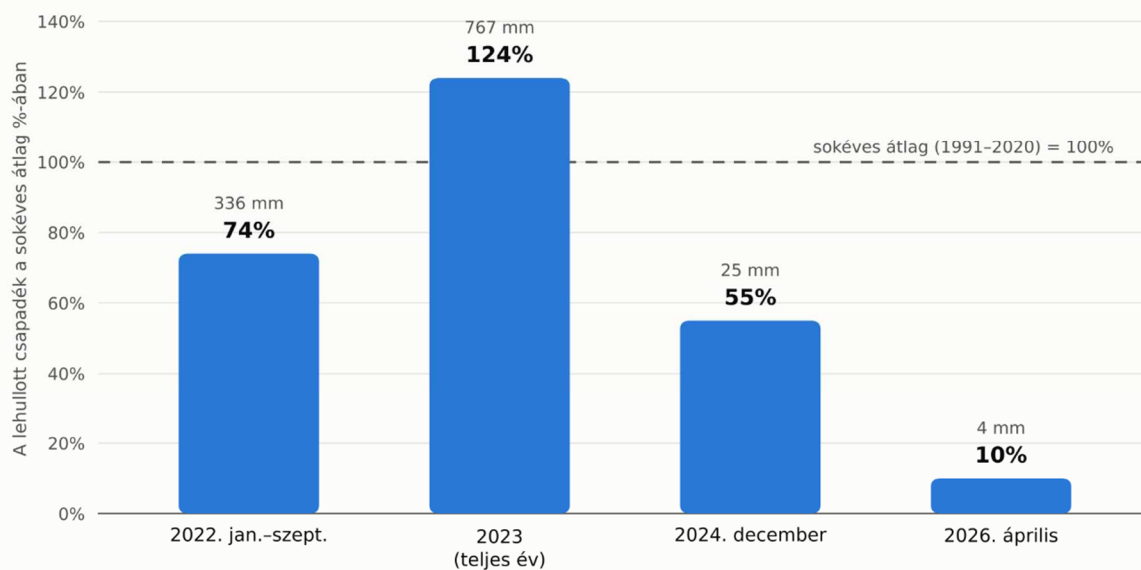
Magyarország éghajlata elsősorban kontinentális jellegű és igen változékony. Ennek alapvető oka az, hogy hazánk területén (fekvéséből adódóan) három éghajlati típus is képviselteti magát, ezek közül bármelyik hosszabb-rövidebb időre uralkodóvá válhat. Éghajlatunkra a csapadékos, egyenletesebb hőmérsékletjárású óceáni, a kevésbé csapadékos, szélsőséges hőmérsékletjárású kontinentális, és a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán éghajlat is hatással van. Mindezért hazánkban jelentős időjárási különbségek fordulhatnak elő.

Sárospatak térségében elsősorban a kontinentális éghajlat érzékelteti hatását, hiszen az előzőekben leírt óceáni éghajlat a nyugati határszélen, még a mediterrán hatás inkább Pécs környékén formálja az időjárást. Az erőteljesebb kontinentális hatás következménye, hogy a hőmérséklet éves közepes ingása eléri a 23-24 °C-ot, tehát a tél hidegebb, a nyár melegebb például a nyugaton, a határ közelében lévő területekhez képest. Térségünkben az éves középhőmérséklet az ország egészéhez hasonlóan – nem jellemző nagy területi különbség országon belül - 10-11 °C. A globálsugárzás éves összege hazánk északkeleti részén, így városunk térségében is – a hazai viszonyokat tekintve – alacsonynak mondható, kevesebb, mint 4300 MJ/m². Az éves napfénytartam az előző paramétert követve szintén kevesebb, éves szinten 1900-1950 óra. Uralkodó szélirány az északkeleti.

Az elmúlt években Sárospatak térségében is egyre érezhetőbbé vált a csapadékhány, amely jól tükrözi az országos folyamatokat. A 2022-es év rendkívül aszályos volt: az év első kilenc hónapjában az országos területi átlag mindössze 336 mm volt, ami az időszakos átlagnál 116 mm-rel kevesebb. Bár 2023-ban az országos átlagos csapadék 767,1 mm-t ért el, így az a mérések kezdete óta a nyolcadik legcsapadékosabb év lett, ez a kedvező időszak nem bizonyult tartósnak. 2024 végére ismét visszatért a szárazság: decemberben országos átlagban csupán 25,3 mm csapadék hullott, 44%-kal kevesebb az 1991–2020-as 45,6 mm-es átlagnál, az északkeleti vármegyékben pedig sokfelé 20 mm alatt maradt a havi összeg, helyenként 10 mm-t sem érte el. A helyzet 2026-ban tovább romlott: áprilisban országos átlagban mindössze 4 mm csapadék hullott a szokásos nagyjából 40 mm helyett, júliusban pedig a legtöbb térségben 30 nap alatt csak 5–25 mm eső esett, miközben nagy területeken 50–120 mm hiányzott a megszokott mennyiséghez képest.

Csapadékhiány Magyarországon 2022 óta

Országos átlagos csapadék a sokéves átlaghoz viszonyítva, eltérő hosszúságú időszakokra

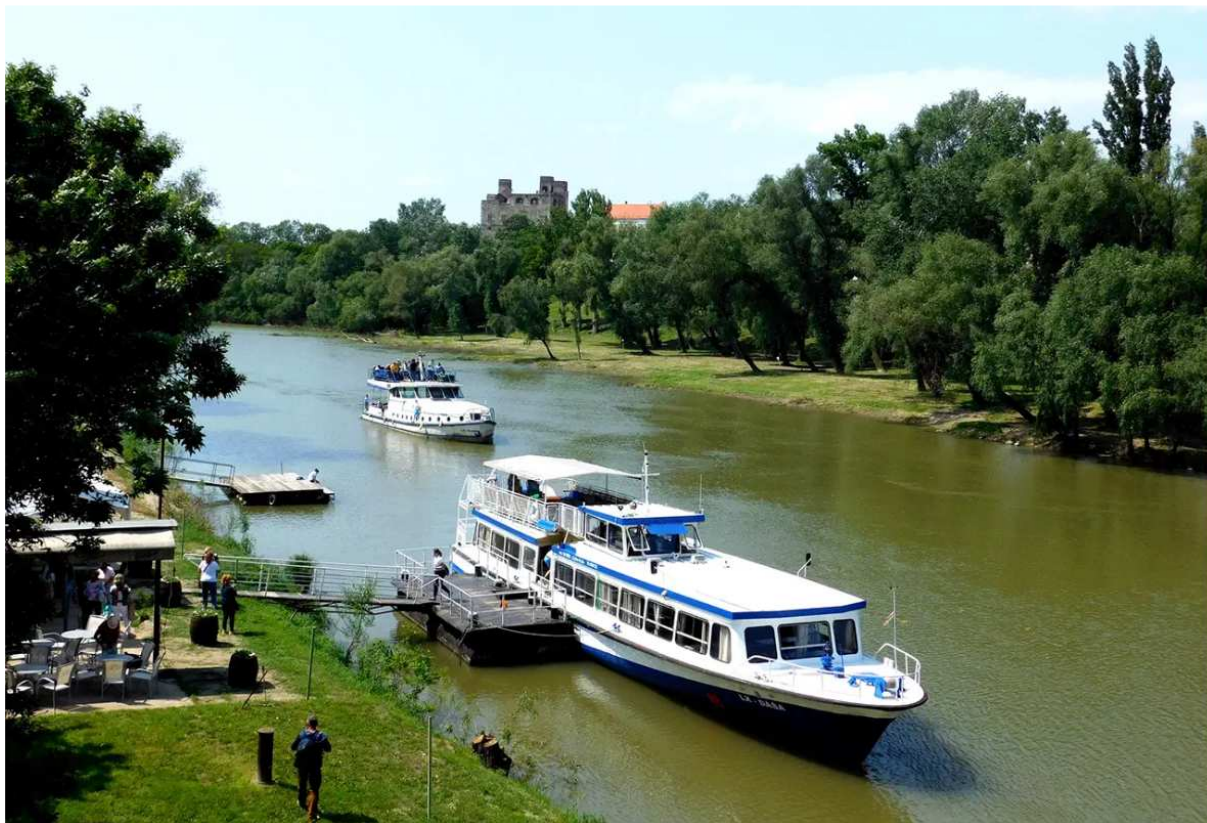
Forrás: OVF Integrált vízháztartási tájékoztató (2022. okt.); HungaroMet, MTI és Portfolio közlései alapján.

5. Vízrajzi jellemzők

A Zempléni-hegység vízrajza a rögdarabos szerkezetből adódóan, rendkívül változatos. A hegységet a Hernád és a Bodrog folyó határolja. Városunk legjelentősebb vízfolyása a Bodrog folyó, mely Szlovákiában ered az Ondava, Latorca, Laborc, Ung és Tapoly folyók összefolyásával (1. ábra). Hazai szakaszának hossza 51,1 km, Tokajnál torkollik a Tiszába. Mellékvizei a Zemplén keleti oldalán lefutó patakok: a Tolcsva, Bózsza és Ronyva. Sárospatak területe a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik, melynek két jelentős vízfolyása a Bodrog és a Tisza.

A térség forrásokban és felszíni vízfolyásokban gazdag, de vízhozamuk ingadozó. A Tisza, Bodrog és Hernád folyók alkalmas terepei a vízi turizmusnak, vízparti üdülésnek, de ki kell emelni a termálfürdőzés lehetőségét a hegység lábánál előtörő langyos és meleg vizű forrásoknak köszönhetően, melyek gyógyhatással is bírnak, ennek kiváló példája a sárospataki Végardó Fürdő. Sajátos idegenforgalmi látványosság a sárospataki Megyer-hegyi tengerszem, mely a malomkőbányászatnak köszönheti létét. Mára a hajdani malomkőbánya és a természet lenyűgözően harmonikus egységet alkot.

A Bodrogköz vízrendszerének jellege egyedi, a területen, az 1800-as évek közepétől, a 20. század végéig lezajlott jelentős vízrendezésnek köszönhetően. A területen számos lefűződött morotva és holtág kíséri a Bodrogot, a mentett oldalt behálózzák – a mára jelentősen elhanyagolt – csatornák, vízelvezető árkok.

1. ábra: Bodrog folyó

6. Sárospatak gazdasági állapota

Sárospatak Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település, város rangú, kistérségi központ. Központi szerepének köszönhetően 2013. január 1-től járási központként funkcionál, a sárospataki kistérséghez 16 település tartozik.

Már az őskorban is lakott hely volt, a középkorban fontos kereskedelmi állomásként működött. Napjainkra hangulatos, történelmi jellege miatt kiváló turistacélpont. A város és vonzáskörzetében a gazdaság súlypontját a szőlő és bortermelés, valamint a turizmus jelenti.

A mezőgazdaság aránya viszonylag magas, ám az ágazat eltartó képessége folyamatosan csökken. A jellemző vállalkozási forma a kisvállalkozói kategória. A mezőgazdasági övezetbe legfőképp szántóföldi művelésű, árutermelő hasznosítású területek tartoznak. A sárospataki vállalkozások körülbelül 6%-a tevékenykedik az agrárszektorban, amelyek túlnyomó többsége egyéni vállalkozás.

A városban két területen koncentrálódik a legtöbb ipari szereplő; az egyik az Újtelep és Ipartelep nevű városrészen, amely a 37-es főút és a vasút között helyezkedik el, a másik pedig Kispatakon található. Ipari övezethez tartozik még a volt Csepel Művek területe is.

Kereskedelem:

2026-ban 14 új kereskedelmi tevékenységet vettek nyilvántartásba, amelyek közül 5 csomagküldő kereskedelmi forma, 9 pedig hagyományos üzlet. A paletta kifejezetten változatos: megtalálhatók közöttük használt gépjárművek és motorok kereskedésével, valamint állatgyógyászati készítmények és hatóanyagok forgalmazásával foglalkozó vállalkozások is. A kínálatot egy virágüzlet – a hozzá kapcsolódó ajándéktárgyakkal, hobbi- és dekorációs kellékekkel –, továbbá vendéglátóhelyek (2 kávézó, 1 fagyraltozó és 1 büfé) gazdagítják. Ezen kívül nyilvántartásba vettek egy olyan szakosodott üzletet is, amely a kozmetikai kezelések mellett különféle termékek (arcápoló krémek, szérumok, arctisztítók, tonikok, arcmaszkok, fényvédők, szemkörnyékapolók, valamint otthoni bőrápolási készítmények) értékesítésével is foglalkozik.

2026-ban 3 új ipari tevékenységet vettek nyilvántartásba, így a hivatalos nyilvántartásban jelenleg összesen 128 bejegyzett ipari tevékenység szerepel. Amelyben a fémmegmunkálás, gépjárműjavítás-, karbantartás, nyomdai tevékenység, raktározás, csomagolás, épület asztalos ipari termékek gyártása, bútorgyártás, parkettagyártás, kerámia gyártás, fűrészáru gyártás, textiláru gyártás, kőmegmunkálás kapnak helyet.

Sárospatak gazdasági életében jelentős tényező a turizmus, jelenleg 118 db működő szálláshely található a településen.

7. Demográfiai jellemzők

Sárospatak népessége az utóbbi években folyamatosan csökken, amely a negatív vándorlási egyenlegnek köszönhető, ami térségi, illetve vármegyei szinten is egyaránt jelen van.

A Magyar Államkincstár minden évben megküldi önkormányzatunk részére az adott év január 1. napján általuk nyilvántartott népességszámot (1. táblázat).

1. táblázat: Sárospatak népességszáma
(forrás: Magyar Államkincstár)

Év	Népesség száma január 1-jén (fő)
2015	12676
2016	12578
2017	12475
2018	12375
2019	12304
2020	12164
2021	11962
2022	11717
2023	11510
2024	11357
2025	11206
2026	11070

A népesség idősödésének egyik gyakori mérőszáma az öregedési index, amely egyidejűleg a jövőbeni tendenciákat vetíti előre. Ha nagyobb, mint 100, akkor az időskorú népesség száma meghaladja a gyermekkorú népességét. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) friss adatai szerint Magyarországon az öregedési index 2026-ban közel 148 %. Ez a mutatószám azt jelenti, hogy 100 gyermekkorú (0–14 éves) lakosra mintegy 148 idős (65 éves vagy annál idősebb) polgár jut az országban. Ez a tendencia jól mutatja a társadalom folyamatos elöregedését, ami térségi szinten is markánsan jelen van.

8. Közlekedés

Sárospatak Miskolc irányából a 37-es számú főúton közelíthető meg, a főútra jellemző a nagy személyautó- és kamionforgalom. A burkolt közutak aránya megközelíti a 75%-ot. A településen található utak állapotát, minőségét az önkormányzat folyamatosan javítja.

A Tiszán való átkelésre Kenézlőtől délre, Balsa településen van lehetőség autós kompátkelő segítségével, illetve a Cigándnál lévő Tisza-híd segítségével. A Bodrog esetében Sárospatakon, illetve Felsőberekci településen van lehetőség hídon való átkelésre. A tiszalöki duzzasztásnak köszönhetően a Bodrog is hajózhatóvá vált, túlnyomórészt a nyári időszakban történik személyszállítás.

A vasúti fővonal párhuzamosan fut a 37-es számú főúttal. A MÁV Zrt. beruházásában megvalósult a Mezőzombor – Sátoraljaújhely vasútvonal átfogó pályarekonstrukciója és villamosítása. A fejlesztés során Sárospatak térségében megerősítették a teljes pályaszerkezet alépítményrendszerét, és a régi vágánypárok helyett újakat fektettek le. Kiépült a felsővezeték-hálózat, valamint korszerűsítették a városon belüli közúti-vasúti átjárókat (az Esze Tamás, a Wesselényi, a Kazinczy és a Széchenyi utcában), emellett megújult a Sárospatak és Sátoraljaújhely közötti külterületi, de még a városhoz tartozó átjáró is.

A korszerűsítésnek köszönhetően a teljes vonalon már villamos vontatású, modern szerelvények közlekednek. Emellett nemcsak a sárospataki állomás újult meg, hanem az érintett szakasz összes többi megállóhelye is: a modern digitális utastájékoztató eszközök kiépítése mellett a korábban hiányzó helyeken is fedett, kényelmes várakozókat alakítottak ki.

Helyi autóbusz járat nem közlekedik, helyközi járatok állnak rendelkezésre, mellyel a vonzáskörzethez tartozó települések is elérhetőek.

Sárospatakon 3 ha területű füves repülőtér található kifutópályával és hangárral. Jelenleg sportrepülőket használnak, menetrendszerű közlekedés nem üzemel.

Tekintettel arra, hogy Sárospatak közigazgatási területének jelentős része külterület, illetve zártkert, ezért Sárospatak Város Önkormányzata a lehetőségekhez képest igyekszik ezen külterületi és zártkerti utakat karbantartani.

A fent említett utak föld-, és/vagy zúzottkővel borítottak, amelyek az autó-, illetve mezőgazdasági gépjárművek által nagy igénybevételnek vannak kitéve. Ennek eredményeként egy éven több alkalommal szükséges ezen utak fenntartási munkálatainak elvégzése, amelynek keretén belül gréderezés, zúzott kő pótlása és tömörítése szükséges.

Elmondható, hogy a településen növekszik a személygépkocsik száma, különösképpen a hibrid, illetve elektromos gépjárműveké.

A város területén korábban kiépítésre került 4 db töltőállomás, a Comenius utcán, a Szabó Gyula utcán, a Hild téren, és a Herceg utcán.

Sárospatak Város Önkormányzata 2026-ban elvégezte a város a teljes területére kiterjedő forgalomtechnikai felülvizsgálatot, amelynek jogszabályi háttere az alábbiakban látható:

- 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet a helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól – Nemzeti Jogszabálytár
- 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet – teljes szöveg
- 2. 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről
- 3. 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (KRESZ)
- 4. 83/2004. (VI. 4.) GKM rendelet a közúti jelzőtáblák megtervezésének, alkalmazásának és elhelyezésének követelményeiről

A felülvizsgálat módszertani alapja a helyszíni felmérés volt. A terv célja a korábbi, elavult nyilvántartás felváltása egy egységes, teljes városra kiterjedő anyaggal, amely feltárja a meglévő tábla- és jelzésállomány hiányosságait, és javaslatot tesz azok javítására.

A felmérés városrészenként (Kispatak, Végardó, Újtelep, Bodroghalász, Belváros) mutatja be a forgalom szabályozás rendszerét és feltárja az esetleges problémákat. A teljesség hiánya nélkül leginkább hiányzó vagy sérült táblák, hiányzó zsákutca-táblák, elhasználódott vagy indokolatlan sebesség- és súlykorlátozó táblák, valamint néhány helyen a veszélyt jelző (gyerekek, egyenetlen úttest, veszélyes kanyar) táblák hiánya vagy párjának hiánya az utca másik oldaláról/irányából nézve.

Kiemelt, egyedi elbírálást igénylő helyszínek is szerepelnek a tervben: a Belvárosi parkolók forgalmi rendjének kialakítása, a Dobó–Szuhai Mátyás utcai keresztezés, ahol az elsőbbségi viszonyok pontosítását és a látótávolság javítását javasolják, a Mátyás király–Egressy csomópont kikerülési irány táblájának cseréje, a Táncsics utcai három gyalogátkelő, illetve a város egyetlen jelzőlámpás csomópontja (Erdélyi János u.–Rákóczi út–Arany János u.), amelynek üzemeltetője a Magyar Közút, és amelynek átfogó átépítésére eddig több tanulmány készült, de forrás hiányában egyik sem valósult meg.

A terv külön foglalkozik a súlykorlátozások egységesítésével (javaslat: egységesen 3,5 tonnás korlátozás a belterületi utakon), valamint a kerékpáros közlekedés fejlesztési lehetőségeivel (kerékpársávok, piktogramfestés a Csokonai úton, Esze Tamás utcában, Erdélyi utcában, Comenius utcán, Béla király téren/Attila úton), mivel a kerékpáros hálózat jelenleg csak a település hossz tengelyén, a 37. sz. főút és a vasúti átgátló között teljes.

A tervezői összefoglaló megállapítása szerint az önkormányzati kezelésű úthálózaton a forgalmi rend alapvetően megfelelő, a jelzések állapota jó, de sok helyen szükséges a kopott/sérült táblák tervszerű cseréje, valamint a burkolati jelek (felállási vonal, "stop" felirat, záróvonal) felújítása.

A biztonságos és megfelelő közlekedéshez szükséges intézkedések

1. Hiányzó táblák pótlása – elsősorban "elsőbbségadás kötelező" táblák (a hálózat nagy részén, több tucat utcai csatlakozásnál), "zsákutca" táblák (pl. Bútorbolthoz vezető út, Búzavirág, Pipacs, Kőrösi Csoma Sándor, Fáy András, Deák Ferenc, Batsányi, Berzsenyi, Hajnóczy, Pálóczi, Alkotmány, Palóczi, Báthori Zsófia, Október 23. tér utcák), valamint egyéb hiányzó táblák (pl. "gyerekek" veszélyt jelző Borsi, Bercsényi György, József Attila, Szent Erzsébet utcákban; súlykorlátozó tábla párja az Áchim utcában; "lakó pihenő övezet vége" a Bezerédi utcában; "balra kanyarodni tilos" és "gyalogátkelő" tábla a Clemenius utcában).

2. Sérült, kopott vagy hibásan elhelyezett táblák cseréje – nagyszámú "elsőbbségadás kötelező", "megállni tilos", sebességkorlátozó és egyéb tábla van elhasználódott vagy sérült állapotban (részletes utcánkénti lista a műszaki leírásban), ezek tervszerű, ütemezett cseréje szükséges.

3. Indokolatlan vagy nem egységes sebességkorlátozások felülvizsgálata – pl. Téglagyár utca 30 km/h táblájának törlése (a lakó pihenő övezet 20 km/h-t ír elő), Simándi István utcai indokolatlan 40 km/h tábla bevonása, Nagy Lajos és Kossuth Lajos utcai hiányzó korlátozások párok pótlása.

4. Súlykorlátozások egységesítése és módosítása – aránytalanul szigorú (pl. 1,5 t, 2,5 t) korlátozások feloldása és egységes 3,5 tonnás korlátozás bevezetése a belterületi utakon (Hortobágy, Vörösmarty, Gyóni Géza utcák), illetve hiányzó korlátozó táblák és párjaik pótlása (Dózsa György, Szombathy János, Kossuth Lajos utcák).

5. Megállási tilalom kiterjesztése – a Határ úton a jobb oldalon érvényes megállási tilalom bevezetése a bal oldalon is.

6. Csomópont-specifikus beavatkozások

- a Belvárosi parkolók forgalmi rendje;

- a Dobó-Szuhai Mátyás csomópontban "elsőbbség a szembejövő forgalommal szemben" tábla kihelyezése; - a Mátyás király-Egressy csomópontban a kikerülési irány tábla cseréje; a Határ-Herczeg-Kazinczy csomópont túlszabályozottságának megszüntetése (felesleges STOP-felfestés törlése, kiegészítő tábla bevonása).

7. Burkolati jelek felújítása – kopott felállási vonalak és "stop" feliratok újrafestése, a gyalogátkelőhelyek záróvonal-festésének pótlása, ahol a helyszíni adottságok engedik,

valamint a Kazinczy utcai gyalogos-átkelőhelyek folyamatos karbantartása (állami kezelésű útként a Magyar Közút feladata).

8. Növényzet ritkítása a beláthatóság és a táblák láthatóságának biztosítása érdekében számos csomópontnál (pl. Béke köz, Izsó–Teleki, Kodály–Teleki, Kodály–Kodály, Martinovics–Zrínyi, Hunyadi, Vörössipkások–Martinovics, Tóth Ede–Balassi, Pécsi–Balassi, Pécsi–Arany János, Tóth Ede–Benczúr, Benczúr–Kőrösi, Tóth Ede–Hunyadi, József Attila, Móra–Mányoki Ádám, Gyöngyösi–Határ út, Kölcsey utca).

9. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése – kerékpársáv kialakítása a Csokonai úton, kerékpárút/kerékpáros nyom az Esze Tamás utcában, piktogramfestés az Erdélyi utcában és a Comenius utcán, valamint kerékpáros piktogramok felfestése a Béla király téren és az Attila úton a Kispatak városrész megközelítéséhez.

10. Végárdó megálló térségének forgalmi rendje – a mellékelt helyszínrajz szerinti táblarendszer (behajtási tilalom, Állj/elsőbbségadás kötelező, megállni tilos, kötelező haladási irányok, 35 km/h sebességhatárolás) tényleges kihelyezése a görögkatolikus templom környékén.

11. Jelzőlámpás csomópont hosszú távú rendezése – az Erdélyi János utca–Rákóczi út–Arany János utca csomópont átfogó átépítésének engedélyezési eljárását és forrását biztosítani kell (a közlekedési tanácsok egyike sem valósítja meg); rövid távban a 2026-ra tervezett burkolati jel módosítások (önálló jobb és balra/egyenesen haladó sávok az Erdélyi utca felől) megvalósítása indokolt.

Sárospatak önkormányzata saját forrásokból és elnyert pályázatokból folyamatosan végzi a belső utcák karbantartását, burkolt felületeinek javítását, illetve a pormentesítést igénylő szakaszok fejlesztését. 2026-os évben kiszélesítésre került a Komáromi utca egy szakasza és a Déryné utca - Arany János út kereszteződése, felújításra került az Arad utca és a mellette lévő parkoló, valamint korszerűsítésre került az Erdélyi út útsatlakozása.

A Verseny Képes Járások Program és a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium területfejlesztési célú források felhasználásával kapcsolatos egyes további intézkedésekről szóló 1595/2025 (XII.31.) Korm. határozat támogatása keretében az alábbi utak és járdák újulnak meg, valamint új járda és parkoló létesül:

- Széchenyi utca buszfordulótól a Harsányi Zsolt utca kereszteződéséig tartó szakaszának útburkolat felújítása

- Csokonai utca út és járda felújítása, zöld terület kialakításával
- Eötvös utca páratlan oldali járda felújítása
- Erdélyi utca 239/2 és 240/9 hrsz. ingatlanán új parkoló létesítése
- Wesselényi úti kerékpárút burkolat felújítása
- Sport utca járdaépítés
- Gyöngyösi István utca útburkolat felújítása
- Martinovics utca 0+171,8 – 0+327 szelvények közötti járdaépítés

Ezen kívül a Círóka pihenőhely fejlesztése is helyet kapott a programban. Ennek keretében parkoló bővítés valósul meg.

Sárospatak Város Önkormányzata a 2026. évi nyári diákmunka keretében forgalom számlálást végzett a lámpás kereszteződésben, annak a Béla király tér felől és a Rákóczi úton (Bodrog áruháznál) haladó gépjárművek esetében.

A felmérés nem reprezentatív, hiszen egyrészt korlátozott ideig volt lehetőségünk a forgalom számlálására, illetve nyári időszakban történt a vizsgálat, ami nem ad képet az iskola időben történő forgalomról, amely vélhetően intenzívebb, mint a nyári időszakban.

Ugyanakkor szemlélteti az átlagos forgalom terhelést városunk legforgalmasabb csomópontjában.

A forgalom számlálás kiértékelését az alábbiakban foglaltuk össze:

Az e-UT 02.01.24:2022 „Közutak forgalmának számlálása és az országos közutak forgalomszámlálási eredményeinek közzététele” című útügyi műszaki előírás szabályozza a járműkategóriák szerinti számlálást, az adatok egységjárműre (E) történő átszámítását és a forgalmi jellemzők meghatározását. A kiértékelés lépései:

- járműkategóriánkénti és időszakonkénti összesítés (db/15 perc, db/2 óra);
- átszámítás egységjárműre: $E = \Sigma (\text{járműszám} \times \text{egységjármű-szorzó})$;
- csúcsóra meghatározása négy egymást követő 15 perces időszak legnagyobb csúszó összegeként (E/óra);
- csúcsóra-tényező: $PHF = Q(\text{csúcsóra}) / (4 \times q(15, \text{max}))$, ahol $q(15, \text{max})$ a csúcsórán belüli legnagyobb 15 perces forgalom;
- nehézgépjármű-arány: $(TG + ny/p + B) / \text{gépjárműforgalom (a kerékpárok nélkül)}$;
- a két nap és a két irány összevetése.

Alkalmazott egységjármű-szorzók. Lakott területi (belterületi) útszakaszról van szó, ezért a lakott területi szorzókat alkalmaztuk:

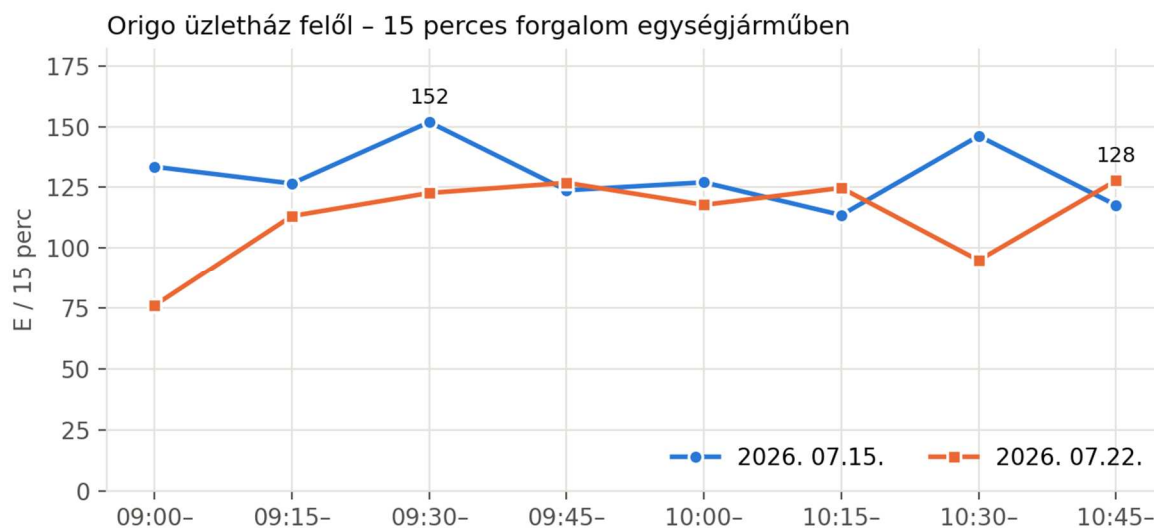
Kategória	M	gpk	tg	TG	ny/p	B	K	Egyéb
E-szorzó	0,7	1,0	1,0	1,8	2,5	1,8	0,3	2,5

1. Béla király tér felől érkezők, és arra kanyarodó forgalom elemzése:

1.1. Összesítő mutatók

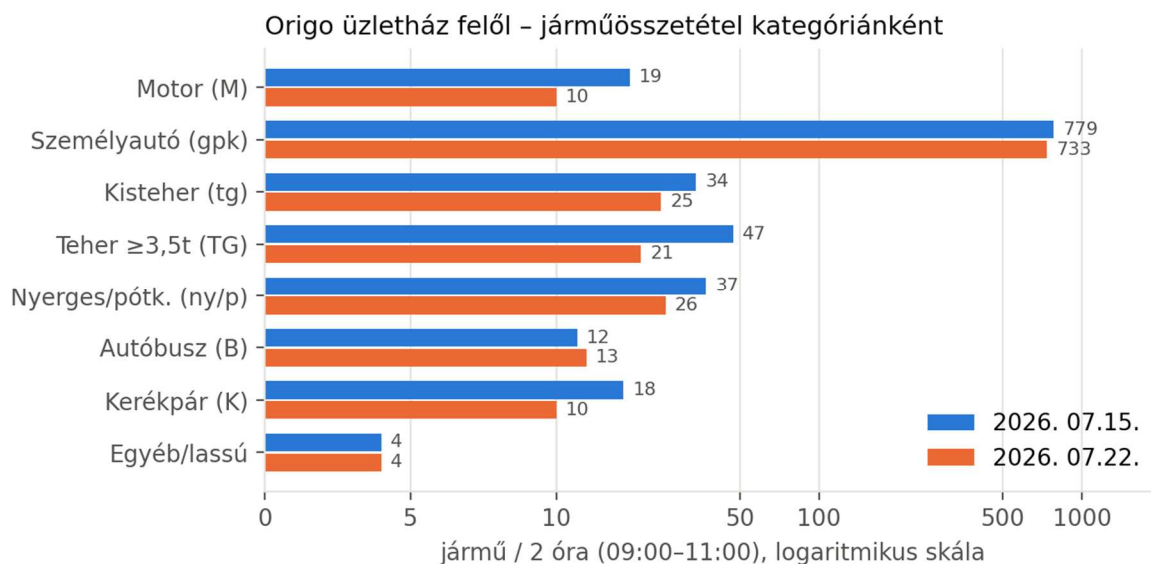
Mutató	2026.07.15. (szerda)	2026.07.22. (szerda)	Eltérés
Összes jármű (kerékpárral) [db/2 óra]	950	842	-11,4 %
Gépjármű [db/2 óra]	932	832	-10,7 %
Egységjármű [E/2 óra]	1040,4	904,2	-13,1 %
Átlagos óraforgalom [E/óra]	520,2	452,1	-13,1 %
Csúcsóra időpontja	09:00–10:00	09:30–10:30	–
Csúcsórai forgalom [E/óra]	535,8	492,2	-8,1 %
Csúcsórai gépjárműforgalom [db/óra]	486	458	-5,8 %
Legnagyobb 15 perces forgalom [E/15 perc]	151,9	127,8	-15,9 %
Csúcsóra-tényező (PHF)	0,88	0,97	–
Nehézgépjármű (TG+ny/p+B) [db/2 óra]	96	60	-37,5 %
Nehézgépjármű-arány [%]	10,3	7,2	-3,1 %
Kerékpár [db/2 óra]	18	10	-44,4 %

1.2 Időbeli lefolyás

2.ábra – Origo üzletház felől: 15 perces forgalom egységjárműben [E/15 perc]

1.3 Járműösszetétel

3.ábra – Origo üzletház felől: forgalom járműkategóriánként [db/2 óra] (logaritmikus skála)

1.4 Értékelés

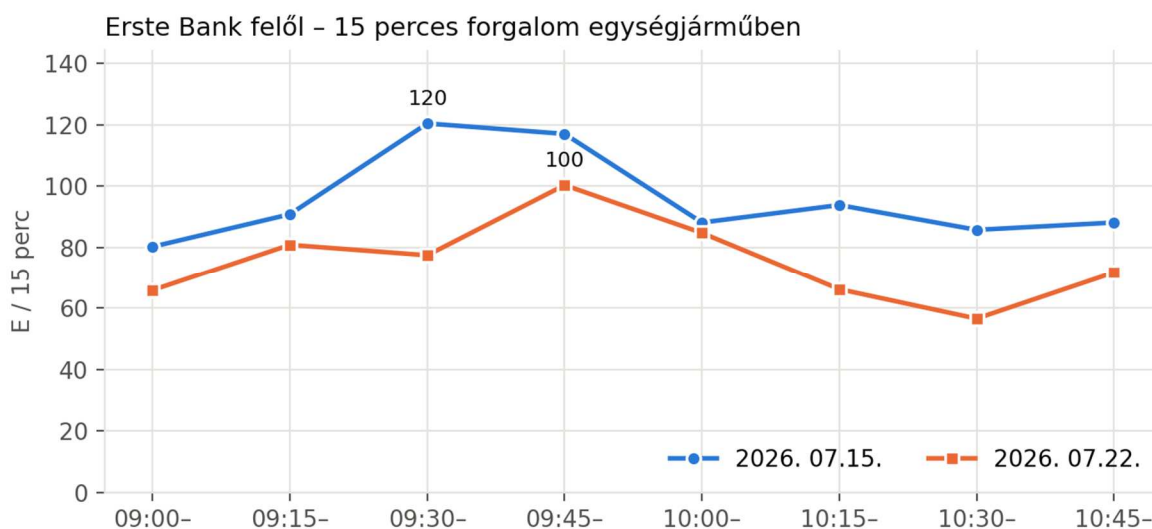
- A személygépkocsik aránya 82,0 % (07.15.), illetve 87,1 % (07.22.), vagyis a forgalmat egyértelműen a személyforgalom határozza meg.
- A 07.15-i napon a forgalom a teljes két órában egyenletesen magas volt (113–152 E/15 perc). A csúcsóra 09:00–10:00 között volt, 536 E/óra forgalommal, a PHF 0,88. A legnagyobb 15 perces terhelés 09:30–09:45 között jelentkezett (152 E).
- A 07.22-i napon 09:00–09:15 között lényegesen kisebb volt a forgalom (76 E), utána 113–128 E/15 perc között alakult. A csúcsóra 09:30–10:30 volt, 492 E/óra forgalommal. A PHF 0,97, ami egyenletes csúcsórai terhelést jelez.
- Ebben az irányban jelentős a nehéz tehergépjármű-forgalom: a TG és az ny/p együtt 84 db (07.15.), illetve 47 db (07.22.) volt 2 óra alatt. A nehézgépjármű-arány 10,3 %, illetve 7,2 %. A két nap közötti különbség elsősorban a 3,5 t feletti tehergépkocsik számából adódik (47 → 21 db).
- Kerékpárból és autóbuszból 10–18, illetve 12–13 db haladt át 2 óra alatt.

2. Rákóczi úton (Bodrog hotelnél) elhaladó forgalom kiértékelése:

2.1 Összesítő mutatók

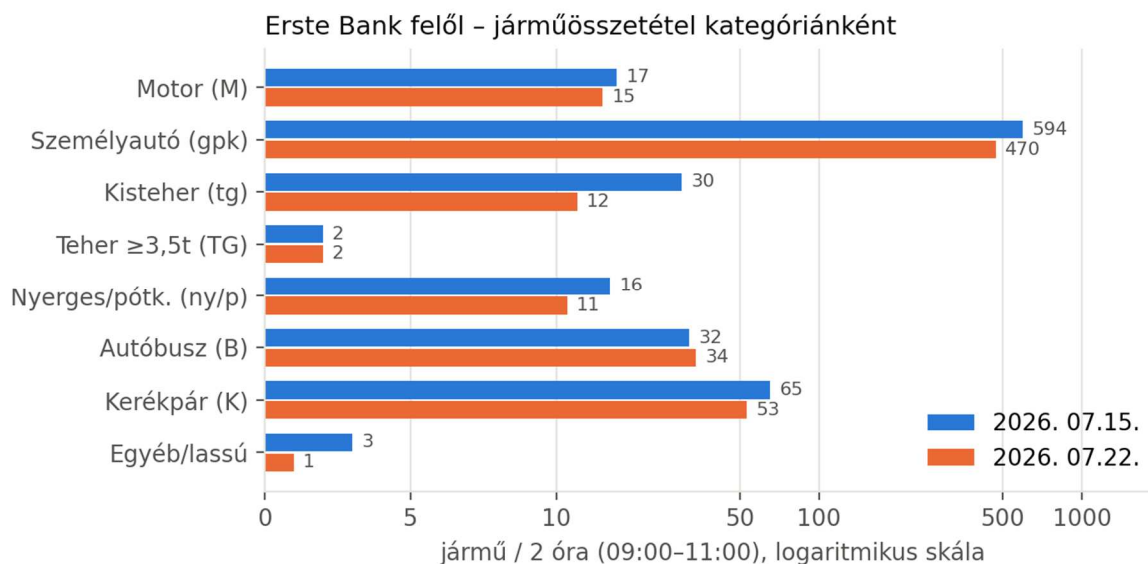
Mutató	2026.07.15. (szerda)	2026.07.22. (szerda)	Eltérés
Összes jármű (kerékpárral) [db/2 óra]	759	598	-21,2 %
Gépjármű [db/2 óra]	694	545	-21,5 %
Egységjármű [E/2 óra]	764,1	603,2	-21,1 %
Átlagos óraforgalom [E/óra]	382,1	301,6	-21,1 %
Csúcsóra időpontja	09:30–10:30	09:15–10:15	–
Csúcsórai forgalom [E/óra]	419,3	343,2	-18,1 %
Csúcsórai gépjárműforgalom [db/óra]	381	304	-20,2 %
Legnagyobb 15 perces forgalom [E/15 perc]	120,4	100,3	-16,7 %
Csúcsóra-tényező (PHF)	0,87	0,86	–
Nehézgépjármű (TG+ny/p+B) [db/2 óra]	50	47	-6,0 %
Nehézgépjármű-arány [%]	7,2	8,6	1,4 %
Kerékpár [db/2 óra]	65	53	-18,5 %

2.3 Időbeli lefolyás

4. ábra – Erste Bank felől: 15 perces forgalom egységjárműben [E/15 perc]

2.4 Járműösszetétel

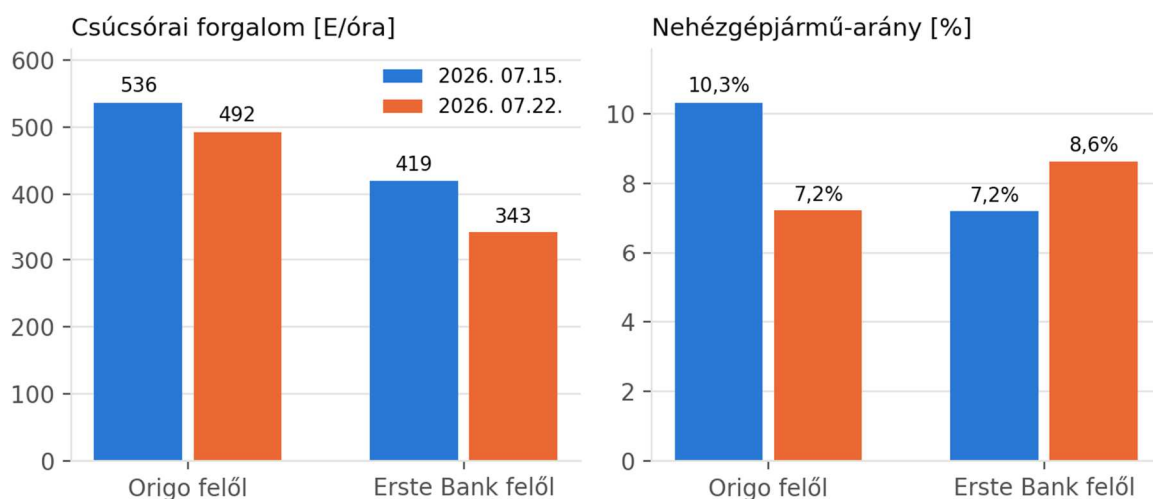

5.ábra – Erste Bank felől: forgalom járműkategóriánként [db/2 óra] (logaritmikus skála)

2.5 Értékelés

- A személygépkocsik aránya 78,3 % (07.15.), illetve 78,6 % (07.22.). A kerékpárok aránya a teljes forgalomban 8,6 %, illetve 8,9 %, ami belterületen jelentős, a kerékpáros infrastruktúra tervezésénél figyelembe veendő.
- A 07.15-i napon a csúcsóra 09:30–10:30 között volt, 419 E/óra forgalommal (PHF 0,87). A legnagyobb terhelés 09:30–10:00 között jelentkezett (117–120 E/15 perc), 10:00 után a forgalom kb. 90 E/15 perc szintre csökkent.
- A 07.22-i napon a csúcsóra 09:15–10:15 között volt, 343 E/óra forgalommal (PHF 0,86). A 10:30–10:45 közötti időszakban volt a legkisebb a forgalom (57 E).
- A 3,5 t feletti tehergépkocsi (TG) mindkét napon mindössze 2 db volt. A nehézgépjármű-forgalmat itt döntően az autóbuszok adják (32, illetve 34 db/2 óra, ez kb. 16–17 busz óránként). A nehézgépjármű-arány 7,2 %, illetve 8,6 %.
- A 07.22-i forgalom egységjárműben 21 %-kal kisebb volt a 07.15-inél. A csökkenés főként a személygépkocsi-forgalomból adódik (594 → 470 db).

A két irány összehasonlítása

6. ábra – Csúcsórai forgalom és nehézgépjármű-arány irányonként és naponként

Mutató	Origo felől 07.15.	Origo felől 07.22.	Erste felől 07.15.	Erste felől 07.22.
Gépjármű [db/2 óra]	932	832	694	545
Egységjármű [E/2 óra]	1040	904	764	603
Csúcsóra	09:00–10:00	09:30–10:30	09:30–10:30	09:15–10:15
Csúcsórai forgalom[E/óra]	536	492	419	343
PHF	0,88	0,97	0,87	0,86
Nehézgépjármű-arány [%]	10,3	7,2	7,2	8,6
TG + ny/p [db/2 óra]	84	47	18	13
Autóbusz [db/2 óra]	12	13	32	34
Kerékpár [db/2 óra]	18	10	65	53

Két irány együtt	2026.07.15.	2026.07.22.
Egységjármű [E/2 óra]	1805	1507
Közös csúcsóra	09:15–10:15	09:15–10:15
Csúcsórai forgalom, két irány [E/óra]	946	824
Origo felőli irány részaránya (irányonkénti csúcsórák alapján)	56,1 %	58,9 %

- Az Origo felőli irány mindkét napon kb. 30–50 %-kal nagyobb egységjármű-forgalmat bonyolított, mint az Erste Bank felőli. Az irányeloszlás kb. 56:44, illetve 59:41.
- A két irány forgalmi jellege eltérő. Az Origo felőli irányban az áruszállító nehéz tehergépjármű-forgalom, az Erste Bank felőli irányban az autóbusz- és a

kerékpárforgalom jelentős. Ez arra utal, hogy a nehéz tehergépjárművek egy része a mért keresztmetszetek között letér (vagy más útvonalon tér vissza), az autóbuszok pedig közeli megállóhoz vagy végállomáshoz kötődnek. Ezt helyszíni ismeretek alapján érdemes ellenőrizni.

- A PHF értékek (0,86–0,97) viszonylag egyenletes terhelést mutatnak. A 15 perces csúcsok nem kiugróak, a méretezéshez a csúcsórai érték használható.

Átlagos napi forgalom (ÁNF) tájékoztató becslése

Az e-UT 02.01.24:2022 szerint a rövid idejű (mintavételes) kézi számlálásokból az éves átlagos napi forgalmat az előírásban megadott napszaki, heti és havi (idény-) tényezőkkel lehet meghatározni. Ezek a tényezők az útszakasz forgalmi jellegétől függnének. Mivel a jelen mérés csak 2 × 2 órás, délelőtti, nyári mintát tartalmaz, a pontos ÁNF-számításhoz az előírás tényezőit, illetve lehetőség szerint egy teljes napos számlálást kell alkalmazni.

Tájékoztató jelleggel, azzal a feltevéssel, hogy a mért csúcsóra a napi forgalom 8–10 %-a (belterületi gyűjtőutakra jellemző érték), az irányonkénti napi forgalom nagyságrendje:

Irány	Csúcsóra átlag [E/óra]	Becsült napi forgalom [E/nap]
Origo felől	514	5100 – 6400
Erste Bank felől	381	3800 – 4800
Két irány együtt	885	8800 – 11100

Megállapítások és javaslatok

- A vizsgált szakasz forgalmát mindkét irányban a személygépkocsi-forgalom határozza meg (78–88 %).
- Az irányok terhelése egyenlőtlen: **a Béla király tér felőli irány a nagyobb terhelésű**, csúcsórában 492–536 E/óra forgalommal.
- **A nehéz tehergépjármű-forgalom szinte kizárólag az a Béla király tér felőli irányban jelentkezik.** Ezt a burkolat-igénybevétel és a forgalomtechnikai (kanyarodási, rakodási) kérdések vizsgálatánál figyelembe kell venni.

- **A Rákóczi út esetében a jelentős kerékpár- (kb. 25–33 db/óra) és autóbuszforgalom (kb. 16–17 db/óra) miatt indokolt a kerékpáros és a közösségi közlekedési létesítmények vizsgálata.**
- A megbízhatóbb, előírás szerinti ÁNF meghatározásához javasolt a számlálás kiterjesztése a reggeli és a délutáni csúcsidőszakra (pl. 6–18 óra), lehetőleg tanítási időszakban is, vagy egy legalább 24 órás gépi számlálás. A mostani mérés júliusi, nyári szünidei állapotot tükröz.

9. Sárospatak Város Klímastratégiája

A város klímastratégiája 2020-ban készült a KEHOP-1.2.1-18-2018-00083 számú projektben, amely legfőbb irányként és célként az alábbiakat fogalmazza meg:

hőhullámok egészségügyi kockázatainak mérséklése

- a zöldfelületek és a természetközeli élőhelyek állapota ne romoljon a 2019-es szinthez képest
- az időjárás okozta infrastruktúra-károk száma ne nőjön
- a veszélyeztetett helyi értékek állapota ne romoljon
- a lakosság klímaismereteinek bővítése 2030-ig
- párákapuk, ivóvízosztás, hűsítő helyiségek, árnyékolás
- az allergén növények monitorozása és irtása
- víztakarékos technológiák, csapadékvíz-gyűjtés minden önkormányzati intézményben 2030-ig
- felkészülés a villámárvizekre (árkok karbantartása, záportározók)
- klímatudatos erdőkezelés
- a vegetációtüzek megelőzése
- aszálytűző mezőgazdasági technikák elterjesztése (cél: a terület legalább 30%-a)
- zöldfelületek fejlesztése
- A10: a védett értékek sérülékenységeinek felmérése
- A11: az elektromos hálózat állapotának figyelése

Napjainkban mindenki számára nyilvánvaló, tudományosan elismert tény, hogy az emberiség egyik legnagyobb megoldandó kihívása a klímaváltozás.

Legfontosabb globális környezeti változások:

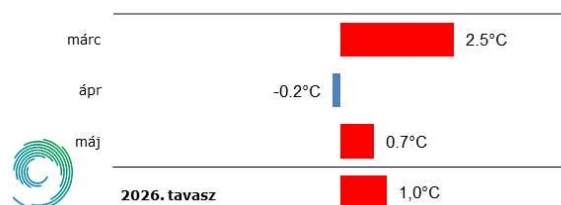
- szélsőséges időjárási események gyakorisága és intenzitása nő,
- eltolódások az egyes éghajlati övekben,

- tengervízszintjének emelkedése,
- kiszámíthatatlanság a csapadékeloszlásban,
- aszályok, árvizek,
- sarki jég olvadása,
- jelentős kihalási hullám a bioszférában.

Hazánkban és sajnos világviszonylatban is sokan gondolják azt, hogy a klímaváltozás nem létezik. Érveik között szerepel, hogy előfordulnak az átlaghoz képest hidegebb telek vagy éppen a nyarak időjárására mondható ez el. Ezen érvük pont, hogy a klímaváltozás létezését erősíti, hiszen egyre inkább a szélsőségek jellemzőek bolygónk időjárására.

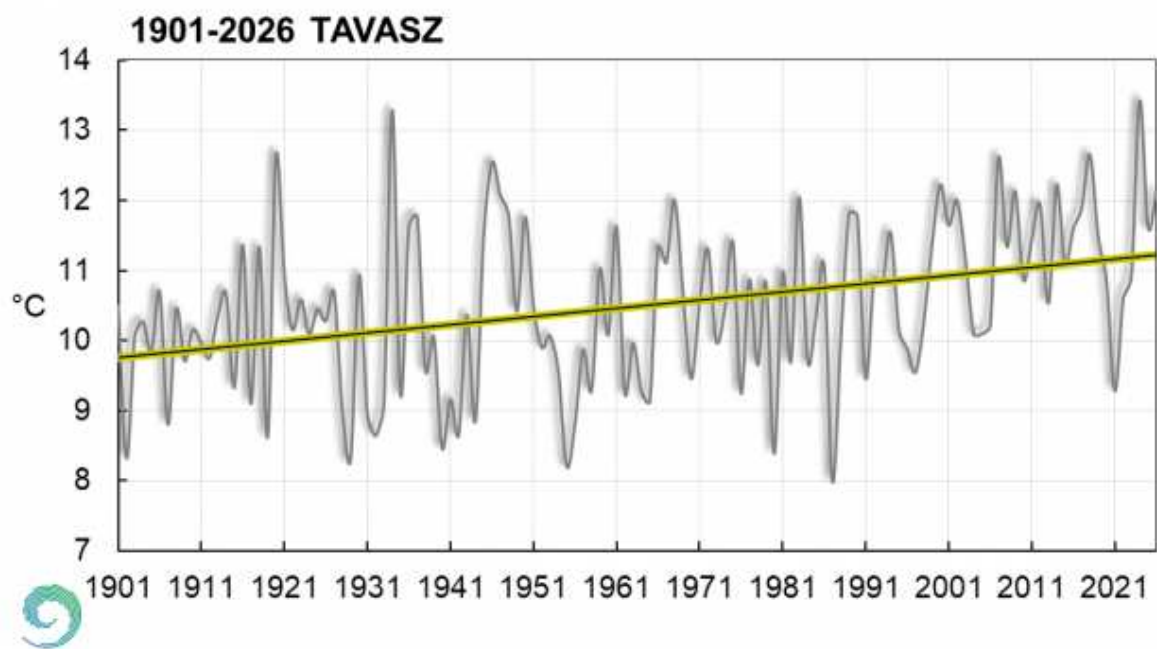
2026 tavasza is melegebb volt az átlagosnál. Ez lett a 9. legmelegebb tavasz az 1901 óta elemzett éghajlati adatsorban. A március középhőmérséklete jócskán magasabb volt az ilyenkor szokásosnál, de a május is enyhe volt, csak az április maradt el kissé a sokéves átlagtól. A csapadék mennyisége országosan alig haladta meg az 1991-2020-as időszak átlagának felét. Márciusban a megszokott mennyiség kétharmada érkezett, májusban a négyötöde, áprilisban viszont csak a tizede.

2026 tavasza országos átlagban $1,0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal lett melegebb a sokéves átlagnál (7. ábra), a március és a május a megszokottnál melegebb, az április pedig kissé hűvösebb volt. Legnagyobb mértékben a március tért el az 1991-2020-as értéktől ($+2,5\text{ }^{\circ}\text{C}$); ezt követi a május ($+0,7\text{ }^{\circ}\text{C}$), majd április zárja a sort negatív anomáliával ($-0,2\text{ }^{\circ}\text{C}$).

7. ábra

Az országos havi és az évszakos középhőmérséklet eltérése a sokévi (1991-2020-as) átlagtól 2026 tavaszán (interpolált adatok alapján)

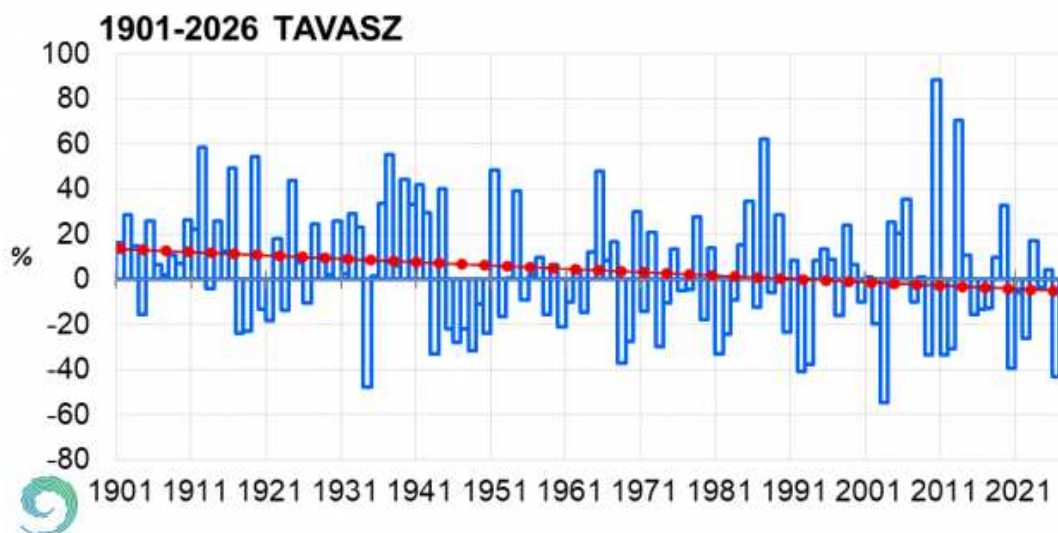

8.ábra

Az országos tavaszi középhőmérsékletek 1901 és 2026 között (interpolált adatok alapján)

A tavaszi középhőmérséklet idősora 1901 óta a lineáris trendbecslés alapján melegebb tendenciát mutat (8. ábra).

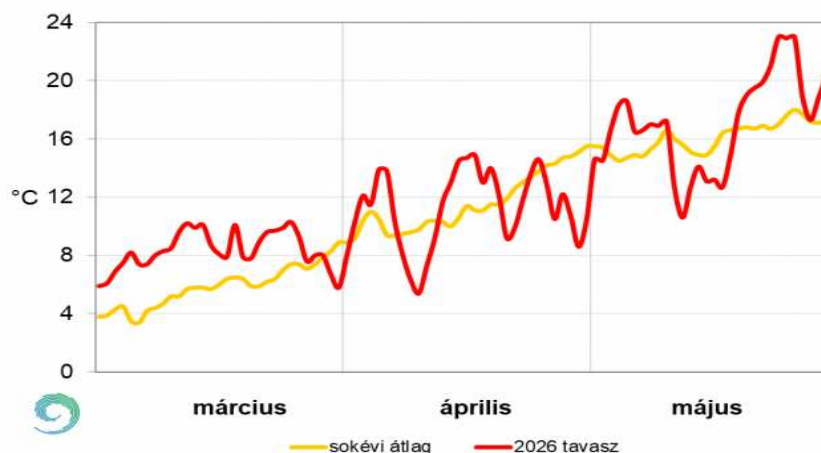
Az elmúlt 125 év idősorát tekintve 2026 tavasza a 3. legszárazabbnak bizonyult 1901 óta. (9. ábra)

9.ábra

Az országos tavaszi csapadékösszegek százalékos eltérése a sokéves (1991-2020-as) átlagtól 1901 és 2026 között

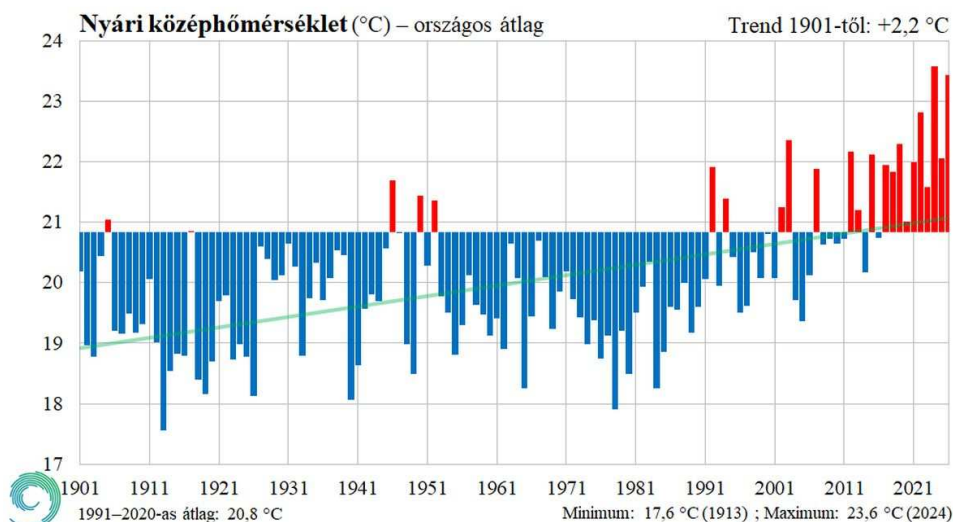
Az 10. ábra 2026-os tavasz napi középhőmérsékleteit és a sokéves átlag értékeit mutatjuk be. Az évszakban a napok több, mint kétharmadán (65 napon) volt magasabb a napi középhőmérséklet a sokéves átlagnál.

10.ábra

A 2026-os tavasz napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1981-2010-es) átlagtól (°C)

2026-os nyár középhőmérséklete országos átlagban 2,6 fokkal meghaladta az 1991–2020-as éghajlati normált, amivel a második legmelegebb 1901 óta a 2024-es nyár után. Több intenzív hőhullám is kialakult a nyáron, melyek során több napon is meghaladta a legmagasabb mért hőmérséklet a 40 fokot, még a magyarországi abszolút maximumhőmérséklet rekordja is megdőlt. A tartós hőség mellett mindhárom nyári hónap rendkívül csapadékszegény volt, ami azt eredményezte, hogy a 2026-os nyár országosan a legszárazabb lett a XX. század kezdetétől.

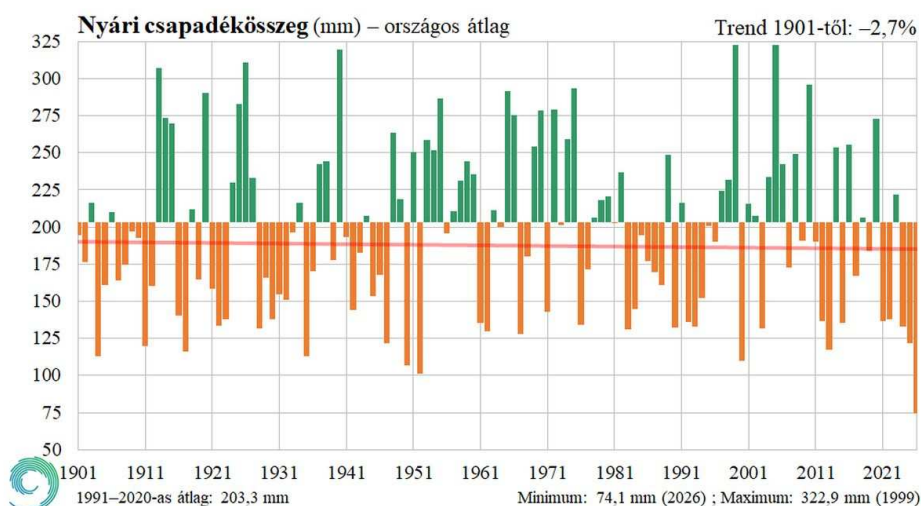

11.ábra

A nyári középhőmérséklet Magyarországon 1901 és 2026 között az 1991–2020-as átlaghoz képest a homogenizált, ellenőrzött, interpolált adatsorok alapján (országos átlag)

A nyár középhőmérséklete az ország nagy részén, síkvidéken 23 fok felett alakult, de az Alföld középső és déli részén általában meghaladta a 24 fokot is. 20 fok alatti értékek csak az Északi-középhegység magasabb hegyein fordultak elő.

Az évszak csapadékösszege országos átlagban csak 74,1 mm, ami az éghajlati normál csupán 36%-a (1991–2020-as átlag: 203,3 mm). Ezzel a legszárazabb nyár volt 1901 óta.

12.ábra

A nyári csapadékösszeg Magyarországon 1901 és 2026 között az 1991–2020-as átlaghoz képest a homogenizált, ellenőrzött, interpolált adatsorok alapján (országos átlag)

2025. július 8-án jelentős esővel és széllel járó vihar csapott le Sárospatakra, mely több önkormányzati tulajdonban lévő építményben, többnyire támfalakban okozott kárt.

Ilyen kárhelyszínek voltak:

1. A **Thököly utcában** az út támfala megsérült. A külső terméskő falazatából a terméskövek kihulltak, leomlottak. A támfal sarkánál, függőleges szakaszon egy nagyobb, folyamatos repedéskeletkezett. A támfal sarkánál a rövidebb falszakasz kibillent a függőleges helyzetéből.
2. A **Béla király téren** lévő, a Bazilika falához hozzáépített, egykori városfal terméskő falazatából az ÉK-i sarkánál kb. 39 m² felületen a terméskövek kihulltak, leomlottak. A falazaton ezen kívül két foltban a fugákból a habarcs hiányzik.
3. Az **Arad utcában** (egykori Maraszka köz) a Várkert kerítésének lábazata, mely az Arad utcai járda támfalául is szolgál, megdőlt, megcsúszott, így a járdában is repedések keletkeztek.

Ezen károk helyreállítására a műszaki szakértői szakvélemény elkészíttetését követően vis maior pályázatot nyújtott be önkormányzatunk a Belügyminisztériumhoz. A pályázat elbírálása megtörtént, a minimálisan elvárt 10 %-os önerő biztosítása mellett több mint 63 millió Ft

pénzügyi forrás áll Sárospatak Város Önkormányzatának rendelkezésére a keletkezett természeti károk helyreállítására, a munkálatok 2026. szeptemberében elkezdődtek.

Az egyre melegebb nyarak azon túl, hogy a mezőgazdaságban és infrastruktúrában is tudnak kárt okozni, az emberi szervezet számára is igen megterhelőek. Ha csak az utóbbi 20 évet nézzük Európában és hazánkban is egyre gyakoribbak a nyári hőhullámok, melyek különösen veszélyesek az idős lakosságra, a gyerekekre, a szív- és érrendszeri betegségben szenvedőkre nézve. Számtalan külföldi és hazai tanulmány leírja az összefüggést a hőhullámok és a mortalitás között, egy-egy forró nyári időszak alatt lényegesen többen halnak meg hazánkban, mint egy átlagos hőmérsékletű nyári időszakban.

Az előzőekben leírtak csak elenyésző szeletei a klímaváltozás összetett jelenségének, de ezekből is mindenki számára egyértelművé kell válnia, hogy a klímaváltozás problémájával foglalkozni kell.

A klímaváltozás okozta anomáliák és a klímastartégiában meghatározott célokhoz jól illeszkedik a KEHOP_PLUSZ-2.2.1-25 azonosítószámú, „Zöld-kék infrastruktúra fejlesztések településeken” elnevezésű pályázat, amelyet 2026 év elején adott be Sárospatak Város Önkormányzata és jelenleg bírálat alatt van. Ezen projekt célja a Sárospatak teljes belterületén tapasztalható csapadékvíz hiány és villámárvizekből adódó anomáliák kiegyenlítése, vízgazdálkodási egyensúly megteremtése, külterületeinken pedig a holtágak ökológiai vízpótlása.

Otthoni Energiatároló Program

Az Otthoni Energiatároló Program egy magyarországi állami támogatási rendszer, amelynek célja, hogy a lakossági ingatlanokban segítsen a megújuló energia (elsősorban a napelemes rendszerek által megtermelt, de fel nem használt áram) hatékony tárolásában.

Az **energiatároló** (akkumulátoros villamosenergia-tároló) egy olyan berendezés, amely a megtermelt – jellemzően napelemes – villamos energiát eltárolja, és akkor adja vissza a háztartásnak, amikor arra valóban szükség van. Tipikus példa erre az esti, éjszakai időszak, amikor a napelemek már nem termelnek, a fogyasztás viszont továbbra is jelentős.

A program főbb részletei és feltételei:

Célja a háztartások energiafüggetlenségének növelése, a megtermelt zöldenergia hatékonyabb saját felhasználása. Legfeljebb 2,5 millió forint vissza nem térítendő támogatás háztartásonként, amely a beruházási költségek akár 80–100%-át is fedezheti a feltételektől függően.

Meglévő napelemes rendszer kiegészítésére energiatároló (akkumulátor) beépítésével, vagy új napelemes rendszer és energiatároló együttes kiépítésére (önálló napelem-telepítés önmagában nem, csak tárolóval együtt támogatott).

Digitális Megújulás Operatív Program Plusz

Sárospatak Város Önkormányzata 2025 évben sikeresen pályázott a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz keretében az „Energia menedzsment rendszerek fejlesztése és bevezetése önkormányzatok számára” megnevezésű, DIMOP Plusz-2.1.1-24 pályázati konstrukcióban.

A lokális energiamenedzsment rendszer műszaki tervezése, kapcsolódó beszerzések megvalósítása, a rendszer bevezetése fog megvalósulni Sárospatak Város Önkormányzatának intézményeiben és gazdasági társaságainál az alábbiak szerint:

	Épület üzemeltetőjének neve		Épület neve	Épület címe
1.	A Művelődés Háza és Könyvtára	1.	A Művelődés Háza és Könyvtára	3950 Sárospatak, Eötvös út 6.
		2.	Újbástya Rendezvénycentrum	3950 Sárospatak, Szent Erzsébet utca 3.
2.	Carolina Óvoda és Bölcsőde	3.	Carolina Óvoda és Bölcsőde	3950 Sárospatak, Zrínyi utca 40.
		4.	Fogyatékkal Élők Nappali Intézménye	3950 Sárospatak, Comenius utca 16.
3.	Sárospataki Gondozási Központ	5.	Idősek Nappali Intézménye	3950 Sárospatak, Kossuth Lajos út 5.
4.	Sárospatak Város Rendelőintézete	6.	Sárospatak Város Rendelőintézete A épület-Alapellátás	3950 Sárospatak, Comenius utca 20.
5.	Sárospataki Tornaklub	7.	STC épület	3950 Sárospatak, Zrínyi utca 12/A.
6.	Sárospataki Polgármesteri Hivatal	8.	Sárospataki Polgármesteri Hivatal	3950 Sárospatak, Rákóczi út 32.
7.	Sárospataki Községi Nonprofit Kft.	9.	Központi főzőkonyha és Makkhetes Étterem	3950 Sárospatak, Kossuth Lajos út 57.
8.	INNOVO-PATAK Sárospataki Városfejlesztő Nonprofit Kft.	10.	Zöldút Kerékpárkölcsönző (iroda, kölcsönző, zöldudvar)	3950 Sárospatak, Kossuth Lajos út 50.
9.	Pataqua Kft.	11.	Végardó Fürdő	3950 Sárospatak, Határ út 2/B
10.	BAZ. Megyei Kormányhivatal	12.	Járási Hivatal + Tankerületi Központ	3951 Sárospatak, Kossuth Lajos út 44.
11.	SIDINFO Nonprofit Kft.	13.	Képtár	3950 Sárospatak, Szent Erzsébet utca 14.

A 196 659 640 Ft támogatási összegből, 2027-ben a fenti helyszíneken olyan eszközök (mérő, érzékelő-, adattovábbító eszközök) és szoftverek beszerzése, valamint telepítése fog megvalósulni, melyek jelentősen hozzájárulnak az egyes épületek üzemeltetési költségének csökkentéséhez, a manapság elvárt, hosszútávon fenntartható lokális energia-menedzsment rendszerek (EMS) műszaki feltételeinek megteremtéséhez.

Napelemes közvilágítás kialakítása

A napelemes kandeláber az elektromos hálózattól független, teljesen automatikus működésű világítóeszköz, mely a napfény energiáját elektromos árammá alakítja, és egy nagy kapacitású solar akkumulátorban elraktározza. Sötétedés után, a beépített alkonyatkapcsoló bekapcsolja a LED fényforrást, ezzel biztosítva a terület zavartalan megvilágítását az év bármely szakaszában. Jellemzői: hosszú élettartam, megbízhatóság, üzembiztonság, egyszerűség, könnyű szerelhetőség.

Napelemes közvilágítási berendezések az előírt megvilágítási szintet messzemenően teljesítik, a legszigorúbb előírásoknak is megfelelnek, abszolút környezetbarát technológiát alkalmaznak, a környezetet semmilyen mértékben nem károsítják. Javítási, csere- és karbantartási igényük jellemzően nincs.

Napelemes közvilágítási rendszer a Vak Bottyán utca egy szakaszán, a Hild téren, valamint a 37-es főút sárospataki leágazásánál, Dorkón, az Árok utcán, a Téglagyári utcán, a Szabó Endre utca egy szakaszán és a Súlyapályán került kialakításra.

10. Levegőtisztaság-védelem

A légszennyezettség mérését és értékelését hazánkban az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi. Településünk nem rendelkezik légszennyezettséget mérő állomással.

Településünk levegőminőségét az emberi tevékenységen túl a fekvése és a klimatikus viszonyok határozzák meg. Ipari légszennyezés nem jellemző Sárospatakon, a mezőgazdasági defláció, a terményszárító-és tisztító berendezésekből kiáramló por időszakosan kisebb terhelést jelenthet környezetünkre.

Légszennyezők:

Ózon: ebben az esetben az úgynevezett troposzférikus ózonra kell gondolni, mely élettani hatása kifejezetten káros. Másodlagos szennyezőnek tekinthető, hiszen más légszennyezők átalakulásával jön létre. Elsődleges forrásai a gépkocsik, fűtés és tüzelés. Egészségügyi hatásai közé tartozik a légzőszervek nyálkahártyájának irritálása, súlyosbítja a hörghurutot, asztmát, pollenallergiát.

Nitrogén-oxidok: a levegőben lévő különböző nitrogénvegyületek nagyobb része természetes úton keletkezik, antropogén eredetű forrásai az üzemanyag elégetése, tüzelés, égetés, hőerőművek és a vegyipar.

Kén-dioxid: színtelen, mérgező gáz, mely a légszennyezők között a legveszélyesebb, vízzel érintkezve kénsavvá alakul. Természetes forrásai mellett a szén és olaj égetése a legjelentősebb.

Szálló por (PM10): a legnagyobb problémát a PM10 részecskeszennyezettség okozza, országosan a 10 mikronnál kisebb átmérőjű részecskék értékei nagyobb területen is átlépik az egészségügyi határértéket.

Forrása a közlekedés, elsősorban a dízel gépjárművek, emellett egyre nagyobb mértékben a lakossági szilárd tüzelés.

A levegőtisztaság védelem tekintetében a településen általában véve a jogforrásokban meghatározott immissziós határértékek biztosítottak.

Lakossági légszennyezés: A lakossági légszennyezés két fő forrása a fűtés és a kerti égetés. Az 1995. évi LIII. törvényt 48. § (4) bekezdésének b) pontja alapján a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik. Sárospatak Város Önkormányzata 18/2015. (VI. 01.) számú, *az avar és kerti hulladék égetésének helyi szabályairól szóló önkormányzati rendelettel* kerti hulladék és avar égetési időszakot jelölt ki.

Alternatívát jelent az avar és kerti hulladék elégetésére, hogy a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a téli időszak kivételével egész évben biztosítja a zöldhulladék elszállítását, a közszolgáltatási díj keretein belül.

Ipari-mezőgazdasági légszennyezés: Légerhelés szempontjából említésre méltó ipari tevékenység nincs.

A város ipari-gazdasági életében a fémmegmunkálással foglalkozó cégek a legjelentősebbek. Ezen cégek üzemeltetési rendszere olyan jövőbe mutató technológiát alkalmaz, amely mellett légszennyező anyagok nem jutnak ki a levegőbe. A levegőminőség védelmi határértékek betartására a gyáregységek nagy hangsúlyt fektetnek.

Sárospatak közvetlen környezetében, főként zártkerti és külterületi részeken mezőgazdasági tevékenység folyik. Légszennyezés tekintetében a mezőgazdasági gépek által okozott légszennyezés és a nagy méretű gabona szárító berendezéseket szükséges megemlíteni. Ezen vállalkozások betartva a környezetvédelmi határértékeket, megfelelően üzemeltetik berendezéseiket.

Közlekedés által okozott légszennyezés: A legnagyobb terhelést a levegőminőség állapotára a közlekedés jelenti a településen. A közlekedés környezeti hatásait alapvetően a levegőszennyezés és a zajterhelés határozza meg.

11. Vízvédelem, vízgazdálkodás

Felszíni vizek

A legjelentősebb természetes élő vízfolyás a Bodrog folyó, amely vízgyűjtőként befogadja a város területén átfolyó patakoknak, (Suta-patak, Radvány-patak.)

Az önkormányzatok vízgazdálkodási feladatait – többek között - a *vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4. §-a* szabályozza. E szerint az önkormányzat feladatai közé tartozik az ivóvízellátáson, helyi vízi közművek működtetésén, a szennyvízelvezetésen- és tisztításon túl a csapadékvízzel történő gazdálkodás, a helyi vízrendezés- és vízkárelhárítás, az ár- és belvízelvezetés.

Árvíz- és belvízvédelem

Folyóink árvízi sajátosságain belül megállapítható, hogy a Tisza és a Bodrog árvizeinek egyidejűsége gyakori. A nagyobb árvizek visszatérési ideje a Tiszán 5-6 év, a Bodrog esetében is ezzel számolnak. Kiemelten fontos Sárospatak belterületének védelme. Az 1980-as években épített végardói töltést hosszabbítani szükséges. A veszélyeztetett területeken történő építkezéseket erőteljesen korlátozni kell. Fontos szempont a hullámtéri területek kitágítása, a folyókat kísérő természetes társulások területének bővítése. Kiemelt szerepet kell kapni az ártéri tájgazdálkodásnak.

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság keretén belül a Sárospataki Szakaszmérnökség felügyeli a Bózsza-, Tolcsva-, Hercegkúti és Bényei-patakok teljes vízgyűjtőjét, a Ronyva-patak Magyarország területére eső vízgyűjtőjét, valamint a Tisza és a Bodrog összefolyása fölött elhelyezkedő tájegység, a Bodrogtörzs Magyarország területére eső részét. A településünkön átfolyó Bodrog esetében Sárospatakon helyeztek el állandó vízállás, illetve Felsőberekiben állandó vízállás- és vízhozam mérő automatát. Ezen túl mindkét településen naponta egyszer (reggel 7 órakor) személyes észlelés is történik, mely feladatot a gátőrök látják el.

Sárospatak közigazgatási területén a Bodrog folyó vízszint változásai eredményezik az árvízvédelmi helyzetek kialakulását, amelyek árvíz mentesítési feladatokat határoznak meg.

Településünkön idén nagyobb védekezési munkákat előidéző árvízvédelmi helyzet nem történt, sőt, a térségben az év elején inkább az aszály és a kritikus alacsony vízszintek okoztak kihívásokat, nyár elején pedig a Bodrog vízből történő vízpótlásra (holtágak feltöltésére) volt szükség a szárazság miatt.

Belvíz: kedvezőtlen, rendkívüli csapadéktevékenység, valamint talajtelítettség és felszivárgás következtében vízzel nem borított földterület ideiglenes víz alá kerülése. Tehát belvíz akkor keletkezik, ha a talaj szabad pórusai vízzel telítődnek a kedvezőtlen meteorológiai

és vízjárási tényezők hatására. Kialakulásának okai: - hirtelen hóolvadás - csapadéktevékenység magas talajvízállás, amikor a talajvíz kilép a felszínre.

A város területén, fekvéséből adódóan belvívvesztély ritkán alakul ki, a környezetében lévő belvívvelédelmi csatornák közül jelentős a Törökéri- és a Tiszakarádi-főcsatorna. Ezeken napi 16 egyszeri észlelés történik, mely adatokat a miskolci igazgatóságra minden reggel 7 órakor továbbítanak. Ezek a csatornák a belvív elvezetésén túl a mezőgazdasági vízkivételre is lehetőséget biztosítanak.

A Bodrog folyóba torkolló patakok vízállására, vízhozamára és minőségére vonatkozó adatokat automata berendezésekkel és rendszeres monitoring mérésekkel vizsgálják, ezek állandó (pl. Ronyva-patak – Vízmű) és az EU Víz Keretirányelv által megadott (pl. Hercegkút-patak – 37-es főút) pontokon történnek.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek tekintetében két jelentős vízbázist szükséges megemlíteni. Az egyik a Sárospatak ivóvíz ellátását biztosító rétegvíz kutak, amelyek a Ronyva kavicsteraszára épültek. Ezen kutak Sátorajaujhely térségéből látják el Sárospatakot megfelelő minőségű ivóvízzel. Az ehhez kapcsolódó részletes leírás a közműves ivóvíz ellátás megnevezésű fejezetben található.

A másik jelentős és értékes vízbázis a Végardó Fürdőt ellátó kutak mély karsztból táplálkozó vize.

A vízbázis megnevezése: Sárospatak-Végardó Vé-3 és Vé-4 jelű termálkutak.

A terület geológiai viszonyait tekintve elmondható, hogy Végardó Sárospataktól észak-keletre, a Tokaji-hegységet kisebb-nagyobb megszakításokkal követő kettős peremlépcső alsó tagozatán, a domborzati viszonyoknak megfelelően változó, 100-110 méteres tengerszint feletti magasságban települ. Földtani értelemben a vizsgált terület szerves része a Tokaji-hegységnek, és kialakulását ahhoz hasonlóan az egyidejű sekélytengeri üledékképződéssel egybekötött középső és felső miocén vulkáni tevékenység, a szerkezeti mozgások, valamint az erózió hatásának köszönheti.

A végardói földtani szerkezet a Tokaji-hegység két nagy vulkánit tömege közötti ÉÉNY-DDK-i csapású szerkezeti tektonójának D-i végén települ a Bodrog vonal nevű nagy szerkezeti zónára közel merőleges iránnyal.

A Tokaji-hegység fő tömegét miocén korú vulkanikus képződmények építik fel. A harmadidőszak alsó-tortonai emeletében meginduló riolitdácitos-riolitos összetételű vulkanikus piroklasztikum a külső erők hatására az alaphegység anyagával keveredett. Ennek a kevert

anyagának a vastagsága 10-100 m. Erre a rétegre riolitdácitos-riolitos összetételű ártufában már a vulkáni származású anyag az uralkodó, s jelentős mennyiségű horzsakövet tartalmaz. Vastagságuk 150-200 m-re tehető. Szarmata emelet kezdetét főképpen áthalmozott, vízi közegben leülepedett változatos szemnagyságú riolittufa összlet jelzi. Részben áthalmozás folyamán, részben azt követően tektonikai vonalak mentén döntően anyagásványos lebontáson ment át. Így alakultak ki a bentonit és kaolin telepek, majd a szarmatavulkánosság dácitos-andezites váltásba ment át. A befejező vulkanizmust pedig az olivinbazalt képviseli. Ennek fedőrétegében talált áthalmozott riolittufát már a pannóniai emeletre tesszük, amit a közbetelepült tarkaanyag, lignitcsíkos áthalmozott riolittufa támaszt alá.

A területen két regionálisan jól felismerhető vető halad át. Az ÉK-DNY irányú vető a Bodrog jelenlegi medrével közel párhuzamos.

Az ÉNY-DK irányú harántvető a Bodrog vonaláig mutatható ki.

A végardói szerkezet fácies tagozódása: a törésvonal tengelyében kovásodás, kifelé haladóan a hidrohematit, majd a kaolinosodás a jellemző. A kovás zóna 10-40 m vastag, mely a vízzáró fedő réteg alatt, a triász mészkő tetején helyezkedik el. A mészkő erősen karsztosodott igen jó vízvezető. A kovásodás nyomai több helyen, a felszínen is megtalálhatók. Ezek közül a legjelentősebbek az eddig megismert Bodrog parti feltárások, mivel ezek törésvonala mentén természetes melegvíz elszökés feltételezhető a Bodrog meder és a Bodrogtörés felé. A korábbi geofizikai mérések alapján feltételezhető a területen egy mészkőszírt (sasbérc), mely kb. 90 m-re közelíti meg felszínt és kb. 300 m mélységben csatlakozik feltehetően törésvonalakkal a mészkő alaphegységhez. A sasbérc oválisan elnyúlt szerkezetű, közel É-D-i tájolású. Hossza kb. 500 m, szélessége kb. 250 m és DK-en a Bodrog vetővel zárul. A kiemelkedett mészkőtömeget az ÉNY-DK-i vető mintegy két részre törte. A magasabb helyzetű É-i rész 160-170 terepszint alatti mélységgel, a mélyebben fekvő D-i rész kb. 200 méteres mélységgel jellemezhető. A terület É-i részén egy másik szerkezet D-i nyúlványa jelentkezik, melyhez a sasbérc nyereggel kapcsolódik. A sasbérc felső zónája karsztosodott, azaz jó vízzárló közeg. A karsztos felszínre lejtő törmelék települ, melyen döntően riolittufa, esetleg andezittufa található. A vetőket általában töredezett zóna kíséri. A Bodrog baloldalán a mészkő alaphegység felszíne közel vízszintes, mélysége 330-340 méter.

A Bodrogtörés felszínének változatos kialakulása a pleisztocén folyóvízi homok, futóhomok, holocén folyóvízi és öntésanyag, öntésiszap leülepedésének köszönhető.

A terület hidrogeológiai vizsgálatának tekintetében elmondható, hogy a Tokaji-hegység magasabb területein a gravitáció hatására beszivárgó vizek jelentős része egészen nagy mélységbe is lejut és a regionális áramlási pályák mentén a mélyben a geotermikus viszonyoknak megfelelő hőmérsékletre felmelegszik. A hegység peremén megismert

haránttörések jelentős részén hidrotermális eredetű langyos vizek törnek fel természetes, vagy mesterséges módon.

A gravitációsan lefelé szivárgó vizek a Bodrogköz alatt kb. 200-300 m tengerszint alatti mélység körül már 40°C fölé melegednek. Nyomásuk meghaladja a fedő vizekét, ezért a vízvezető, főként ÉÉNY-DDK-i csapású törés zónák mentén visszafelé, fölfelé áramlanak a jó vízvezető aljzatban (mészkö, andezit, kovás kőzetek). A melegvíz feláramlása több csatornás. A vízutánpótlódás fő bázisa a mélykarszt. A medenceüledékek rossz víztározási képződményei záró képződményként hatnak, melyek a keresztáramlást megakadályozzák. A vízutánpótlódás erősen korlátozott. A közvetlen csapadék utánpótlódás a területen minimális mértékű.

A végardói melegvíz feltehetően a földtani szerkezetet két oldalról kísérő, nagy kiterjedésű andezit területen leszivároghatva a Zempléni hegység felől érkezik, ami visszaáramlásként értelmezhető. Az áramlás a mészkö, andezit kovás kőzet aljzatban történik és különösen intenzív a vetők mentén. A vetőkhöz kötődik a kovásodást kiváltó hidrotermális posztvulkanizmus is. Ezt a nyomás alatti, érzékeny hévízrendszert csapolják meg a végardói kutak.

A Végardónál található tektonikus hévízvonalat már 1959-ben kimérték az Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet munkatársai geo-elektromos szelvényezéssel. Végardón az első hévizes fúrás 1960-ban mélyült. A Vé-27 jelű fúrás 330 méter mélységű volt, s kezdetben 20 m magasra felszökő 48-50 Celsius fok hőmérsékletű hévizet termelt. A fúrás 315 méterben érte el az alaphegység tetején települő kovás mészkőbreccsát, illetve kovásodott repedezett riolittufát. A termeltetés során a kút az alaphegység feletti rideg, kemény kovás repedezett riolittufából 800-900 t/p hozammal termelt. Már a korábbi kutatások is igazolták, hogy a felszín alatti hévíz utánpótlódásának egyik fő forrása a mélykarszt.

A végardói területen a geometrikus gradiens értéke igen alacsony, a terület az átlagostól eltérő negatív anomáliájú. A törések, repedések mentén feltörő magas hőmérsékletű víz a törések feletti kőzetek hőmérsékletét megemeli a környezethez képest. A termoanomáliákat a végardói ásott kutakban több esetben is kimutatták.

A végardói termál kutak a földtani leírásban részletesen ismertetett sasbérc peremén létesültek. A hidrotermális fluidum a tufát a járatok mentén több helyen impregnálta. A vízbeáramlás a kutakba több jelentősnek tekinthető kavernán keresztül történik. A végardói földtani szerkezetben a vízáadó rétegek kovásodott járatok.

A Bodrog folyó és a kaolin bánya felé történő felszín alatti vízáramlás és a hévíztermelés miatt a fürdő térségében készletcsökkenés figyelhető meg. A készletcsökkenésre a szakirodalom szerint feltételezhetően a térségben lévő kutak elcementezésének hiánya is hatással van.

A Végardó Fürdő üzemeltetését biztosító termálvíz kutak vízjogi üzemeltetési engedélyükben meghatározott, a vízbázisra lekötött vízmennyisége V3 jelű kút esetében 255 500 m³/év, a V4 jelű kút esetében pedig 68 850 m³/év. A kitermelt víz hőmérséklete: 47,0 °C és 45,2 °C.

A BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG IGAZGATÓ-HELYETTESI SZERVEZET KATASZTRÓFAVÉDELMI HATÓSÁGI SZOLGÁLAT 35500/2420/2020. iktatószámon adott ki ezen vízbázisra vonatkozó védőidom és védő terület rendszerét kijelölő határozatot.

A Határozat a kitermelés időtartama szerint határoz meg „A, B és C” védőterületeket.

„A” védőidom: Az 5 éves elérési időhöz tartozó hidrogeológiai védőidom

„B” védőidom: 50 éves elérési időhöz tartozó hidrogeológiai védőidom

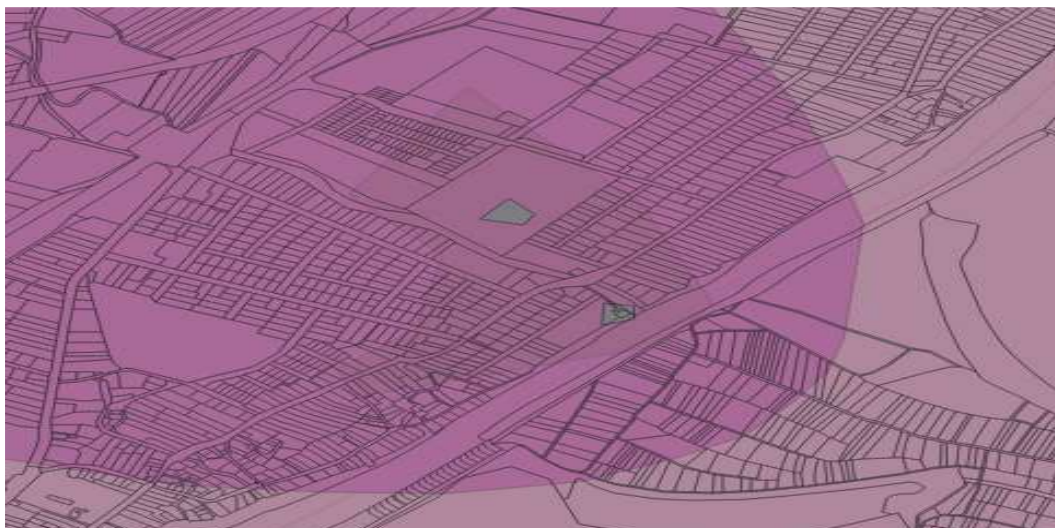
„C” védőidom: Teljes vízgyűjtőt magába foglaló végtelen elérési időhöz tartozó hidrogeológiai védőidom

A határozat előírásai szerint hidrogeológiai védőövezeten belül nem végezhető olyan tevékenység, amelynek következtében:

- csökkenhet a vízkészlet természetes védettsége, vagy növekszik a környezet sérülékenysége
- 6 hónapon belül le nem bomló, illetve olyan anyag juthat a felszín alatti vízkészletbe, amely annak minőségét, felhasználhatóságát károsítja,
- olyan mértékben megváltoznak (megváltozhatnak) a hidraulikai viszonyok, hogy az a tervezett vízkivételre hátrányos.

A védőidomban- tekintettel a víztest túlterheltségére- a jelenleg engedélyezett mellett további víztermelést engedélyező termálkút a miocén és triász vízadó összletben nem engedélyezhető!

A következő térkép szemlélteti az egyes hidrogeológiai védőidomok területét. Zölddel látható az „A” hidrogeológiai védőidom.

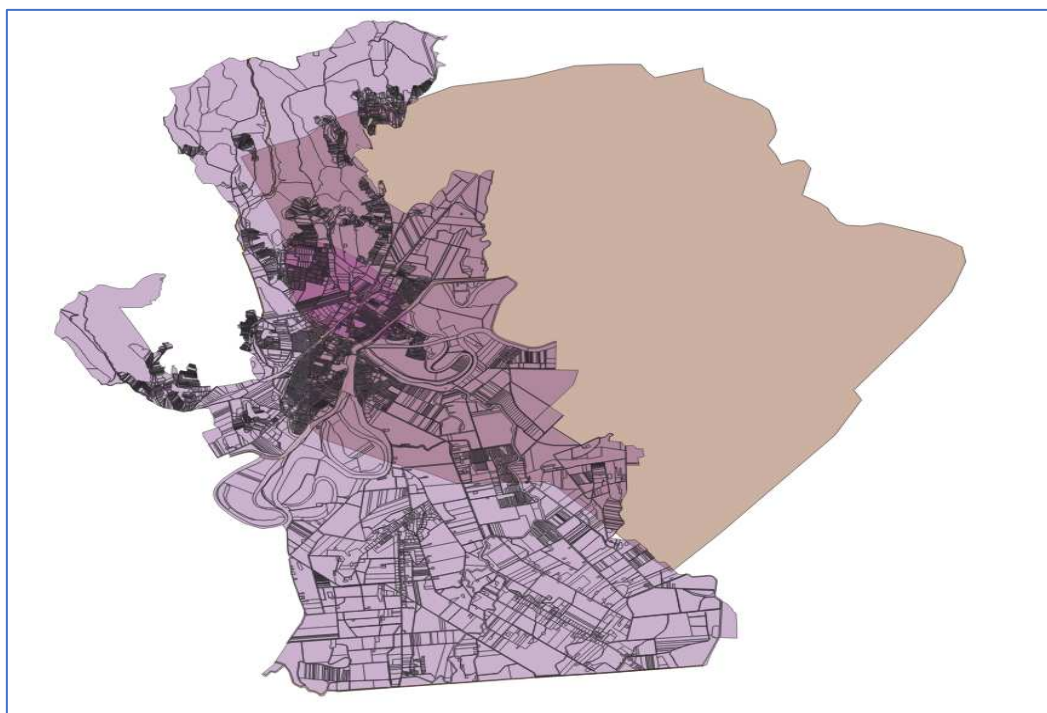

13.ábra.

Vízbázisra vonatkozó „A, B és C” jelű védőidomok

A rózsaszínnel jelzett terület „B” hidrogeológiai védőidom, a nagyobb kiterjedésű terület a „C” hidrogeológiai védőidom területe. (13. ábra)

Látható, hogy jelentős része Sárospatak közigazgatási területén kívül esik észak-keleti irányba.

14.ábra.

Vízbázisra vonatkozó „B és C” jelű védőidomok

A PATAQUA Sárospataki Termálfürdő-és Campingfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság a termálvíz hulladékhő hasznosítása tekintetében megvizsgálta a jelenlegi üzemeltetési rendszert, annak érdekében, hogy felmérje azon energiahatékonysági beruházások lehetőségét, amelyekkel üzemeltetési költségek csökkenthetők.

A Pataqua Kft. célkitűzése energetikai fejlesztési intézkedések végrehajtása oly módon, hogy a medencékből és termálvízből származó maradékhő visszanyerése és hasznosítása a lehető legnagyobb hatékonysággal valósuljon meg. Az üzemeltetési rendszer vizsgálatát követően az alábbi javasolt műszaki megoldások tervezete született meg:

1. Hővisszanyerés közvetlen hőcserélőkkel

Medence leürítés esetén a kifolyó víz oldali területre csöves vagy lemezes hőcserélők beépítése tervezett, amelyek átadják a kifolyó víz hőjét egy zárt frissvíz vagy hőközvetítő körnek, ezáltal előmelegített keringtetett vizet adnak a medence visszatöltéshez vagy használati melegvízhez.

Ezen módszer alkalmazási területe elsősorban a visszatöltő víz előmelegítése, vagy a mosoda előmelegítése. Előnye az egyszerű, alacsonyabb beruházási kockázat, közvetlen megtakarítás.

2. Hőszivattyús rendszer kialakítása

A kifolyó 20–40 °C tartományú víz hőjét hőszivattyúval emeljük magasabb hőfokra (~45–60 °C), ezzel biztosítható épületfűtés, használati melegvíz vagy medencefűtés. Előnye a jelentős energiatakarékosság, magasabb hatékonyság, a rendelkezésre álló alacsony-közepes hőfok hasznosítása.

3. Hőtárolás (puffertartályok) intelligens irányítás megvalósításával

Jól szigetelt - 5–50 m³ skálán az igény és eloszlás szerint - puffertartály(ok) beépítésével kiegyenlített hőmérséklet szabályozás valósítható meg hőcserélők alkalmazásával. Előnye a jobb rendszerműködés, csúcsidőszakok kiegyenlítése.

Kiegészítő hasznosítási lehetőségek

Használati melegvíz ún. preheating technológia alkalmazásával a hálózati hidegvíz előmelegítése tervezett a termálhővel hőcserélőn keresztül, amelynek során csökken az elektromos melegítés szükséglete.

Ezen műszaki megoldások, illetve kombinálásának alkalmazása tekintetében a várható eredmények az alábbiakban várhatók:

1. Energiamegtakarítás: a medencék kifolyó hőjének közvetlen visszanyerésével és hőszivattyús hasznosítással a fürdő fűtési/melegvíz-igényének 20–60%-a megtakarítható attól függően, hogy mekkora részét képes a rendszer lefedni a visszanyert hővel.

2. Megtérülés: rendelkező iparági tapasztalatok szerint fürdő-/uszodaberuházásoknál a hővisszanyerő + hőszivattyú kombinációk 3–10 év közötti egyszerű megtérülési idővel rendelkezhetnek, azonban ez függ a beruházási költségektől és energiamegtakarítás mértékétől. Pontos megtérülés-számítást részletes energetikai audit után lehet adni.

A beruházás költsége erősen függ a kiválasztott műszaki megoldástól, a hőszivattyúk kapacitásától, a puffermérettől és az anyagválasztástól (a termálvíz korrózióvédelmi anyagköltséget növelhet). Pontos költségbecslést a megvalósíthatósági tanulmány terv fog tartalmazni.

Fontos és szükséges feltérképezni európai / hazai pályázati forrásokat energiahatékonysági beruházásokra, valamint ESCO modelleket, melyek részben finanszírozást biztosítanak a beruházásra.

A Fürdő hulladékhő hasznosítására vonatkozó további lehetőségek vizsgálata érdekében szükséges a fürdő maradékhő-hasznosításának megvalósíthatósági tanulmányának és költséghaszon elemzésére vonatkozó dokumentáció elkészítése.

A tanulmány tartalmazza a részletes hóforrás-katasztert, medence-vízfelület és párolgási adatait, jelenlegi energiafelhasználás elemzését, javasolt műszaki megoldásokat beruházási költségbecslésekkel és megtérülési számításokkal.

Új kihívások a vízgazdálkodásban

Az utóbbi évek súlyos aszályai és a vízhiány rámutattak, hogy a téli csapadéktöbblet hasznosítása kulcsfontosságú az ország vízháztartásának egyensúlya szempontjából. A vízügyi szakma és az agrárágazat egyaránt keresi azokat a megoldásokat, amelyekkel a belvízrendszereket úgy lehet átalakítani vagy kiegészíteni, hogy a visszatartott víz pótlólag táplálja a talajvizet, javítsa a mikroklimát, és szükség esetén öntözési forrásul szolgáljon.

Az elmúlt években megváltoztak éghajlati jellemzőink, amelyek elsősorban a hőmérséklet és a csapadékeloszlás tekintetében adnak új kihívásokat és generálnak problémákat.

A nyarak forróbbak, csapadékmentesek, ezáltal az aszályos időszakok hossza és intenzitása jelentősen megnövekedett.

Városunk tekintetében fontos ezzel a problémával foglalkoznunk, hiszen egyrészt a mezőgazdaság, öntözés számára másrészt az ökológiai egyensúly megtartása szempontjából rendkívül fontos a megfelelő vízellátottság.

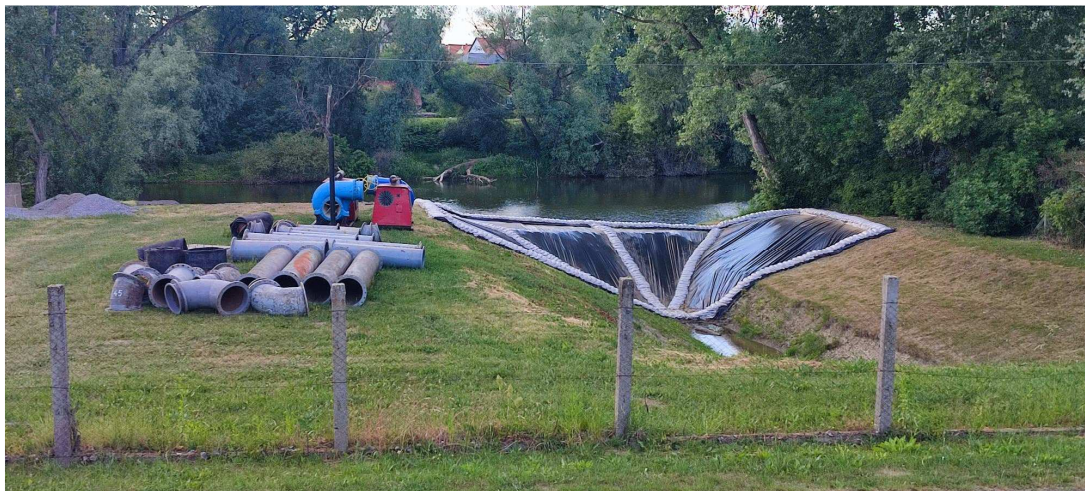
2026 nyara a legszárazabb és a második legmelegebb nyár volt 1901 óta, több intenzív hóhullám is kialakult a nyáron, melyek során több napon is meghaladta a legmagasabb mért hőmérséklet a 40 fokot.

2026-os év nyarán fontos környezetvédelmi és vízügyi művelet zajlott a Bodrog mentén, amelynek a sárospataki **Berek-holtág** is a részese volt.

A tartósan csapadékhiányos, aszályos időjárás és a nyári hőségek miatt a Bodrog-menti holtágak vízszintje kritikus helyzetbe került.

Az élővilág (halállomány, növényzet) megmentése érdekében az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (ÉMVIZIG) nagyszabású ökológiai vízpótlási programot hajtott végre. A víz utánpótlása 2026. május 29-én kezdődött. Az átemelt friss víz stabilizálta a Berek-holtág vízszintjét. A vízügyi szakemberek összesen mintegy egymillió köbméter friss vizet juttattak ki a Bodrog folyóból a térség holtágaiba. (Berek-holtágba, valamint az alsóberecki, a pácini és a karcsai Karcsa-holtágba is)

A sikeres vízpótlási munkálatok lezárásáról 2026 júniusának végén adtak hivatalos tájékoztatást.

15.ábra

Szivattyús átemelésre a Bodrog folyóból a Berek holtágba

A sárospataki **Ó-Füzesér csatorna** (vagy Füzesér-holtág) és a hozzá kapcsolódó vízpótlási rendszer a Bodrog menti holtágak rehabilitációs és fenntartási munkálatainak fontos része. Az Ó-Füzesér csatorna egy mintegy 5,5 km hosszú, kb. 43 hektáros, vadregényes holtág Sárospatak külterületén, amely a Bodrog egykori medréből alakult ki. A vízterületet a Bodrogmenti Sporthorgász Egyesület kezeli. Mivel a holtágak az ármentes oldalon helyezkednek el, a nyári aszályos, csapadékmentes időszakokban a vízi világ (halállomány, növényzet) megóvása érdekében elengedhetetlen a vízpótlásuk. A Keleti-holtág felől történő megcsapolás, a korábban kialakított szivornyás/átemeléses rendszer működtetésével friss vizet tudnak juttatni a mederbe. A 2026-os nyári hónapokban – hasonlóan a térség többi holtágához (például a Berek-holtághoz) – nagy figyelmet fordítottak a vízszintek stabilizálására. A vízpótlási és fenntartási munkáknak köszönhetően az Ó-Füzesér csatorna megőrizte gazdag halállományát (amur, ponty, csuka, compó).

16.ábra
Ó-Füzesér csatorna

Június elején sor került a **Szögi-holtág** vízzel való feltöltésére. A friss vizet – a többi térségi holtághoz (például a Berek-holtághoz vagy a Karcsa-holtághoz) hasonlóan – a Bodrog folyóból emelték át. A szivattyúzásnak köszönhetően jelentős, mintegy 40 centiméteres vízszintemelkedést sikerült elérni, ami megakadályozta a holtág kritikus kiszáradását és stabilizálta a vízi élővilágot.

17.ábra Szögi-holtág

Az utóbbi néhány év éghajlati és ezen belül éghajlat változási problémái új kihívások elé állították a várost. A belterületi vízelvezetés fogalmát felváltotta a Belterületi vízgazdálkodás. Jól összehangolt vízgazdálkodási koncepció kidolgozása szükséges, amely meghatározza azon területeket, ahol vízmegtartásra van lehetőség. Erre szolgál a korábbi fejezetben említett KEHOP_PLUSZ-2.2.1-25 azonosítószámú, „Zöld-kék infrastruktúra fejlesztések településeken” elnevezésű pályázat, amelyet 2026 év elején adott be Sáropatak Város Önkormányzata és jelenleg bírálattal van. Ezen projekt célja a Sáropatak teljes belterületén tapasztalható csapadékvíz hiány és villámárvizekből adódó anomáliák kiegyenlítése, vízgazdálkodási egyensúly megteremtése, külterületeinken pedig a holtágak ökológiai vízpótlása. Az ilyen beruházások nemcsak a környezeti terhelést csökkentik, hanem hozzájárulnak a település élhetőségéhez és a lakosság életminőségének javításához is. A cél, hogy a helyi közösségek számára kézzelfogható, pozitív változásokat hozzon a klímaváltozás elleni küzdelem.

PET kupa

A VII. Bodrogi- és XIV. Tiszai PET Kupa 2026. augusztus 15 és 23. között zajlott. Az összevont versenyt alapos hulladékmonitoring előzte meg, ezért a várható mennyiségről ugyan voltak előzetes becslések, de a végeredmény mindenkit meglepett.

2024-ben egyszer már összevonta a szervező PET Kupa Egyesület a bodrogi és a tiszai versenyt, akkor ugyanezen az Olaszliszka-Tiszalök útvonalon rekord mennyiségű hulladékot (17,5 tonnát) gyűjtötték össze a csapatok.

Annak ellenére, hogy jelentősebb árhullám idén sem vonult le sem a Bodrogon, sem a Tiszán, továbbra is jelentős hulladékmennyiség rejtőzik az ártéri erdőkben, ami már akár évtizedek óta ott lehet. A résztvevők rekordmennyiségű, 18,9 tonna hulladékot gyűjtöttek össze a folyók árteréből, a bodrogi szakaszon (Olaszliszka-Szegi-Bodrogkeresztúr-Tokaj) 3 nap alatt 9,9 tonna hulladék gyűlt össze.

A PET Kupa Egyesület összesítése szerint a teljes 2026-os évadban (a többi futamot – például az Ifjúsági és az Egyetemi PET Kupát – is beszámítva) összesen 36,4 tonna hulladéktól mentesítették a hazai vizeket.

A rendezvények célja továbbra is a környezettudatosság nevelése, a pet-palackokból épített házi készítésű hajók versenyeztetése, valamint a Bodrog és a Tisza ökoszisztémájának tehermentesítése volt.

18.ábra
Egy átlagos zsákmány a PET Kupa versenyén

12. Zaj- és rezgésvédelem

Zajvédelem szempontjából a városban jelentős környezeti terhelő nincsen, a lakossági panaszbejelentés nem számottevő. A két jelentősebb ipari övezetbe települt üzemek zajvédelmi szempontból gyakorlatilag problémamentesek. A várost a 37. számú fő közlekedési út elkerüli,

így a főútvonalon történő közlekedésből származó zajterhelés nem zavarja a város lakosságát. Azonban zajvédelmi szempontból kedvezőtlen adottságú az a helyzet, hogy a Bodrogköz irányába áramló közúti forgalom a városon keresztül, a Bodrog-hídon bonyolódik le.

13. Települési és épített környezeti állapot

Az Országgyűlés 2023. december 12-én elfogadta a *magyar építészetéről* szóló 2023. évi C. törvényt, amellyel négy jogszabályt - a mérnöki és építéskamaráról, az épített környezetről, a településkép védelméről és a kulturális örökség védelméről szóló törvényeket-vontak össze. Célja a polgári jó ízlés elősegítése, az építészeti örökség és zöldfelületek megőrzése, a településképi értékek megóvása és a takarékos területgazdálkodás előmozdítása.

A Képviselő-testület a 2017. évi áprilisi ülésén fogadta el a Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 10/2017. (IV. 28.) önkormányzati rendeletet, illetve településrendezési tervet.

Az épített környezet alakításának szabályait is tartalmazó Településképi Arculati Kézikönyvvel foglalkozó, a Településkép Védelméről szóló 25/2017. évi önkormányzati rendeletet a Képviselő- testület 2017. december 18. napján elfogadta. A településképi arculati kézikönyv adott magyarországi települést bemutatni szolgáló kiadvány. A településképi arculati kézikönyvek feladata a magyarországi települések sajátos, egyedi arcának és védendő értékeinek a bemutatása. Az Arculati Kézikönyv pontosan leszabályozza többek között, hogy egy adott városrészben, vagy akár utcában egy ingatlan építése, felújítása során milyen külső jegyeket lehet csak alkalmazni, vagy milyen lehet az ingatlan elhelyezkedése, formája.

2025. január 1-jétől lépett hatályba a TÉKA, a településrendezési és építési követelmények alapszabályzatáról szóló kormányrendelet, amely alapján az építmények tervezése, engedélyezése zajlik.

2022-ben sikeresen pályáztunk a Teleki László Alapítvány által kiírt Népi Építészeti Programra, a Kispataki Tájház (3950, Sárospatak Gárdonyi u. 11.) felújítási munkáinak tervezésére. Ennek eredményeként a tervek elkészültek, majd 2024. augusztus 16-án megjelent az épületfelújításra elérhető támogatási kiírás. A támogatást igényelheti olyan magánszemély vagy szervezet, akinek, amelynek népi építészeti értéket képviselő, országosan vagy helyileg védett épület van a birtokában. Tájházak esetében a támogatás összege kérelmenként minimum 500 ezer, maximum 20 millió Ft, a támogatás mértéke a tevékenység megvalósítása során felmerülő összköltség legfeljebb 80%-a. A pályázatot elbírálása megtörtént, az elnyert összeg 6.000.000.- Ft.

A folyamat a munkaterület előkészítésével és elkerítésével kezdődött. Ezt követően sor került az elöregedett, szakszerű felújításra már alkalmatlan nádfedés bontására, miközben az épület födémszerkezetét vastag, ellenálló védőponyvával fedték le a csapadék elleni védelem biztosítására.

19.ábra
Kispataki Tájház

A szerkezeti munkák során a szakemberek elhordták a leomlott falszakaszok törmelékét, majd az eredetivel megegyező vályogtéglák használatával, a meglévő falazatba bekötvé újjáépítették a megrongálódott falfelületeket. Párhuzamosan elvégezték a kémények visszabontását és rekonstrukcióját, a földem és a tető aládúcolását, a sárgerendák cseréjét, valamint a tetőszerkezet hiányzó vagy sérült faelemeinek felújítását és gombamentesítését.

A szerkezetkész állapotot követően nádfedő mestercsapat végezte el az új nádtető kivitelezését a hagyományos mesterség szabályai szerint, biztosítva az épület eredeti karakterét és a tetőszerkezet hosszú távú védelmét.

A tető elkészültével a falak hagyományos tapasztása, meszelése és festése valósult meg, miközben helyreállították az épület lábazatát, a belső téglaburkolatokat, valamint az elektromos elosztószekrény esztétikus fa takarását is. A beruházás a környező fák gallyazásával és az udvar teljes rendezésével zárult, így a tájház műszakilag és esztétikailag is teljesen megújulhatott.

Településrendezés, településképvédelem

A népesség megtartása és vonzása, illetve a városlakók megelégedettségének növelése érdekében kiemelt városfejlesztési cél a városi élet minőségének és komfortjának folyamatos javítása, a városi szolgáltatások kínálatának bővítése, minőségének javítása. A városlakók közérzete, helyi kötődésének erősítése, lakóhelyi környezetükkel való elégedettségük javításának fontos feltétele a város természeti- és az épített környezetének értéknövelő fejlesztése, a városi életnek teret adó területek és terek igényes kialakítása. A helyben lakókon túl ez a feltétele a turizmus fejlesztésének is, mert a vendégek is ott érzik jól magukat, ahol a helyiek is jól vannak.

A városi „jól lét” növelésének, a városlakók közérzetének javításának fontos feltétele a városi közösségek fejlesztése, a közösségi-, civil élet gazdagítása.

Campus fejlesztés

Sárospatak városa számára a fejlődés tekintetében kiugró pont a Tokaj-Hegyalja Egyetem fejlesztése.

Az egyetemen már ezideáig megvalósított fejlesztés a képzések körét nagymértékben bővítve szélesebb körben képes megszólítani a fiatalokat. A tervezett bővítés és a Campus megépítése további hallgatókat eredményez az egyetemen. A tervek szerint a jelenlegi 1100 fős hallgatói létszámot tervezi növelni az egyetem, tervei szerint 2500-3000 fő hallgatói létszámot 2031-re kívánja elérni.

Amennyiben ezen tervek megvalósulnak, a városnak is fel kell készülnie a hallgatók által igénybe veendő szolgáltatások meglétére.

Ez stratégiai tervezési és egyben beruházási feladata a városnak, azonban hatalmas fejlődési lehetőséget is jelent. Az elkövetkezendő években ennek ismeretében és ehhez igazodva szükséges településünk területének rendezése és fejlesztése.

A belváros és az azt közvetlenül körülvevő terület építészeti értékeinek védelme, illetve a településképi illeszkedés biztosítása érdekében a cél, hogy azok az épületek is, amelyek nem állnak műemléki vagy helyi védelem alatt, azoknak a megújításánál is érvényesüljenek a karaktervédelemre vonatkozó célkitűzések. Ehhez szükséges az építészeti kultúra emelése, az építészeti- és a környezeti értékek tudatosítása a helyi társadalomban, a környezethez illeszkedő értékörző felújítások támogatása.

A város kiemelten fontosnak tartja mind a városkép esztétikus, rendezett megjelenését, mind pedig a lakosok és a járókelők biztonságát. Meggyőződésünk, hogy ezen célok elérése közös érdekünk, és bízunk abban, hogy Ön is osztja ezt a szemléletet.

Éppen ezért felmérésre kerültek azon ingatlanok, amelyek belvárosi területen helyezkednek el, és esztétikai valamint balesetvédelmi szempontból intézkedést igényelnek.

Ennek érdekében felkerestünk minden ingatlan tulajdonost és egyeztetés indult a problémák elhárítása érdekében. Az önkormányzati tulajdonban lévő belvárosi, nem megfelelő műszaki állapotú ingatlanok esetében statikai szakvélemény készült, ez alapján pedig megkezdődik a az ingatlan hasznosítás lehetőségeinek vizsgálata.

A magántulajdonban lévő ingatlanok felújítását támogatja Sárospatak Város Önkormányzata. Ezt szolgálja *a homlokzat-felújítási alap létrehozásáról és felhasználásának helyi szabályairól* szóló 13/2015. (IV.24) önkormányzati rendelet, amely arra hivatott, hogy a városképi szempontból meghatározó épületek homlokzat-felújítási munkáinak elősegítésével

hozzájáruljon Sárospatak Város építészeti örökségének megóvásához, valamint, a városképi szempontból jelentős területen fekvő épületállomány felújításához. A cél megvalósítása érdekében a Képviselő-testület az éves költségvetésében – a település anyagi lehetőségeitől függően – pénzügyi keretet állapíthat meg. Sárospatak Város Önkormányzat Képviselő-testülete a homlokzat-felújítás támogatására biztosított keret felhasználásáról való döntés előkészítése érdekében pályázati rendszert vezetett be, amelynek feltételeit és az eljárás rendjét e rendelet szabályozza. Támogatás összege 2026-ban pályázatonként a homlokzat-felújítás anyagköltségének 50%-a, de maximum 1.000.000, - Ft.

Mivel épített környezetünk nagyban befolyásolja közvetlen életterünket, az azt szabályozó eszközök folyamatos felülvizsgálata, aktualizálása elsődleges feladat az egyes káros környezeti hatások elleni védekezésben. A hosszútávú területfelhasználási, településrendezési, városarculati fejlesztések és a települési környezet védelmének fenntartható biztosítása érdekében Sárospatak Város Önkormányzata folyamatosan felülvizsgálja településrendezési és településképi védelmi eszközeit.

14. Települési szilárd kommunális hulladékkezelés

Az előző évekhez képest változás következett be a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás területén. A Magyar Állam 2023 nyarán bejelentette, hogy a MOL Nyrt. nyerte a hulladékkoncessziós pályázatot. Ennek értelmében 2023. július 1-jétől kezdve, 35 évig a MOL lesz a felelős az évi mintegy 5 millió tonna magyarországi települési szilárdhulladék gyűjtéséért és kezeléséért. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztvevékenység keretében végzett feladatok ellátására a MOL Nyrt. (mint Koncesszor) létrehozta leányvállalatát a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.-t. (Koncessziós Társaság)

A MOL többek között azt vállalta, hogy a következő 10 évben mintegy 185 milliárd forint értékben hajt végre beruházásokat, és öt év alatt felépít egy új, évente minimum 100 000 tonna települési szilárd hulladék energetikai hasznosítására alkalmas létesítményt. A MOL vállalta, hogy 2040-ig a hazai települési hulladék jelenlegi, 32%-os újrahasznosítási aránya eléri a 65%-ot, a hulladéklerakókba kerülő hulladék arányát pedig 10 százalékra csökkenti a jelenlegi 50%-ról.

2024. januárjában tesztüzemként indult, majd nyáron hivatalosan is bevezetésre került hazánkban az italcsomagolások palackvisszaváltási rendszere, mely alapjaiban változtatja meg a magyarországi hulladékgazdálkodást. A MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.

célkitűzése, hogy az alumíniumdobozok, az üveg-, valamint PET-palackok 90%-ban újrahasznosításra kerüljenek.

Az új rendszer bevezetésével, 3 év alatt a visszagyűjtési arány elérheti a 95%-ot is.

Maga a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási tevékenységet alvállalkozók bevonásával végzi, településünkön így a Zempléni Z.H.K. Hulladékkezelési Közszolgáltató Nonprofit Kft., mint alvállalkozó vesz részt a tevékenységben.

A közszolgáltató hulladékgazdálkodási tevékenysége:

- a települési hulladék közszolgáltató által rendszeresített hulladékgyűjtő edényben, vagy hulladékgyűjtő zsákban állandó járat szerinti gyűjtésére;
- az elkülönítetten gyűjtött hulladék erre a célra szolgáló gyűjtőedényben, vagy gyűjtőzsákban állandó járat szerinti, és hulladékgyűjtő szigetről történő gyűjtésére;
- a zöldhulladék erre a célra szolgáló gyűjtőedényben, vagy gyűjtőzsákban történő gyűjtésére;
- a lomhulladék évente két alkalommal, egyedi házhoz menő – lakossági fogyasztó által történő megrendelés alapján – rendszerben történő gyűjtésére;
- a veszélyes és nem veszélyes, települési hulladék, zöldhulladék és elkülönítetten gyűjtött hulladéktól eltérő hulladék hulladékgyűjtő udvarban történő átvételére;
- átrakóállomás és hulladékudvar üzemeltetésére;
- települési hulladék, elkülönítetten gyűjtött hulladék, zöldhulladék, lomhulladék, veszélyes és nem veszélyes, kommunális és elkülönítetten gyűjtött hulladéktól eltérő hulladék hulladékgazdálkodási létesítménybe történő szállítására;
- települési hulladék, elkülönítetten gyűjtött hulladék, zöldhulladék, lomhulladék kezelésére, előkezelésére, ártalmatlanítás céljára történő átadására terjed ki.

Lomtalanítás

2018. január elsejétől évenkénti kettő alkalommal ingyenesen a lakók rendelhetik meg a lomtalanítási szolgáltatást, házhoz menő rendszerben.

A házhoz menő lomtalanítás lényege, hogy a lakos által írásban vagy online felületen jelzett lomtalanítási igényre a szolgáltatónak 30 napon belül kötelessége reagálni és egy meghatározott időpont kijelölésével a lomtalanítást elvégezni. A rendszer átalakulásának oka, hogy országos szinten, magasabb jogszabályi környezethez igazodva, egységesen kell a lomtalanítást elvégezni.

Sárospatak területén hulladékudvar került kialakításra, az önkormányzat tulajdonában lévő Sárospatak, belterület 3867/1. hrsz. számú ingatlanon, melynek üzemeltetése 2023. július 27-től megkezdődött.

A beszállítható hulladékok köre:

Sárospatak hulladékudvar

Hulladékáram	HAK kód	Kvóta köteles	Átvételi egység NAPI (kötelező) ingatlanonké	Átvételi egység éves (erre alkalmas udvarok esetében)
toner	08 03	igen	2 db/nap	10 db/év
fáradt olaj	13 02	nem	-	-
papír és karton	15 01 01	nem	-	-
fa csomagolási hulladék	15 01 03	nem	-	-
vegyes csomagolási hulladék	15 01 06	nem	-	-
üveg csomagolási hulladék	15 01 07	nem	-	-
hajtógáz (spray) palackok	15 01	igen	2 kg/nap	4 kg/év
gumiabroncs	16 01 03	igen	4 db/nap	16 db/év
fékfolyadék	16 01	igen	1 kg/nap	2 kg/év
fagyálló	16 01	igen	3 kg/nap	10kg/év
ólomakkumulátor	16 06	nem	-	-
építési-bontási hulladék	17 01 07	nem	korlátlan (fizetős)	korlátlan (fizetős)
vegyes papír	20 01 01	nem	-	-
síkküveg	20 01 02	igen	15kg/nap	60kg/év
ruhanemű	20 01 10	nem	-	-
oldószerek	20 01	igen	2kg/nap	5kg/év
növényvédő szer	20 01	igen	5 kg/nap	10 kg/év
fénycsővek, izzók	20 01	nem	-	-
étolaj, sütőzsír	20 01 25	nem	-	-
festékhulladék (oldószerbázisú festékek, lakkok, ragasztók stb.)	20 01 27*	igen	10 kg/nap	20 kg/év
nem veszélyes festékhulladék (vízbázisú festékek, lakkok, ragasztók stb.)	20 01 28	igen	20 kg/nap	50 kg/év
elemek és akkumulátorok	20 01 33*	nem	-	-
veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések	20 01 35*	nem	-	-
napelemek	20 01 36	nem	-	-
kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések	20 01 36	nem	-	-

15. Köztisztaság

A Kommunális Szervezet köztisztasággal kapcsolatos tevékenységei közé tartozik a város közterületeinek takarítása, utak, járdák, lépcsők, buszvárók, parkolók kézi és gépi takarítása, illetve a közterületi hulladékgyűjtők ürítése, a parkok és zöldterületek takarítása.

Az utcai hulladékgyűjtőket naponta többször, a buszvárókban és a többi helyszínen levőt, hetente több alkalommal ürítik, valamint gondoskodnak a megrongálódott szemétgyűjtők pótlásáról, újak kihelyezéséről, a hulladékgyűjtő szigetek környezetének rendben tartásáról.

A köztisztasági tevékenységek automatizálására Sárospatak 2025-ben gazdagodott egy korszerű utcaseprő autóval, amely a város tisztaságáért dolgozik, ezáltal rendezettebb környezetet teremtve mindannyiunknak.

Sárospatak Város Önkormányzata a Versenyképes Járások Program I. keretében 2026-ban bruttó 8 851 900 Ft értékben szerzett be egy CLEANWIND típusú, önjáró elektromos hulladékszívó gépet. Az eszköz üzemeltetését az Önkormányzat a Kommunális Szervezet részére adta át.

Az üzemeltető a gépet kizárólag Sárospatak közigazgatási területén, az Önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladataihoz kapcsolódó köztisztasági, közterület-fenntartási, zöldfelület-karbantartási és településüzemeltetési feladatok ellátására használja.

A beszerezett eszköz egy akkumulátoros meghajtású, vákuumos működési elvű, gyalogkíséretű seprűgép, amelyet a kezelő a kezelőkar segítségével irányít. Az új hulladékszívó gép használatával a Kommunális Szervezet lényegesen hatékonyabban tudja ellátni a városi köztisztasági feladatokat.

A Kommunális Szervezet két nyilvános mellékhelyiséget is üzemeltet, a nyilvános illemhelyek tisztán tartását a helyszínen lévő állandó 1-1 fő takarító személyzettel biztosítják.

A köztisztasági tevékenységek közül kiemelt feladat még az illegális hulladéklerakások felszámolása a város különböző területein. Ezeknek a felszámolása az Önkormányzattal közös feladat.

Köztisztasági hulladékelszállítás

Sárospatak Város Önkormányzata 2025-ben felülvizsgálta a közterületi hulladék elszállítás lehetőségeit és ezen eredmények alapján utolsó negyedévben megkezdte ennek gazdálkodását a MOHU (MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.) rendszeren keresztül.

Ennek megfelelően 2025 IV. negyedév -2026 III. negyedév tekintetében az alábbiakban számolunk be:

2025. IV. negyedév:

2025. IV. NEGYEDÉV				kiadások				2025. IV. NEGYEDÉV	bevételek
1. Szállítás - 2025.10.14						8420 kg		1. Szállítás - 2025.10.14	8 420 kg
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)			Költség összesen				EPR díj önkormányzati rész	87 Ft/kg
44 704 Ft	310 109 Ft			354 813 Ft				732 540 Ft	
2. Szállítás - 2025.11.17						8770 kg		2. Szállítás - 2025.11.17	8 770 kg
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)			Költség összesen				EPR díj önkormányzati rész	87 Ft/kg
25 146 Ft	322 999 Ft			348 145 Ft				762 990 Ft	
3. Szállítás - 2025.12.19						7610 kg		3. Szállítás - 2025.12.19	7 610 kg
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)			Költség összesen				EPR díj önkormányzati rész	87 Ft/kg
43 307 Ft	280 276 Ft			323 583 Ft				662 070 Ft	
2025. IV. negyedév kiadások összesen				1 026 541 Ft				2025. IV. negyedév bevételek összesen	2 157 600 Ft
								ÁFA	582 552 Ft
								Bruttó	2 740 152 Ft

Egyenleg (Bevétel-Kiadás): 1 713 611 Ft

2026. I. negyedév:

2026. I. NEGYEDÉV				kiadások				2026. I. NEGYEDÉV	bevételek
1. Szállítás - 2026.01.29						9740 kg		1. Szállítás - 2026.01.29	9 740 kg
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)			Költség összesen				EPR díj önkormányzati rész	79 Ft/kg
43 307 Ft	358 724 Ft			402 031 Ft				769 460 Ft	
2. Szállítás - 2026.03.09						10240 kg		2. Szállítás - 2026.03.09	10 240 kg
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)			Költség összesen				EPR díj önkormányzati rész	79 Ft/kg
36 322 Ft	377 139 Ft			413 461 Ft				808 960 Ft	
				0 Ft					
2026. I. negyedév kiadások összesen				815 492 Ft				2026. I. negyedév bevételek összesen	1 578 420 Ft
								ÁFA	426 173 Ft
								Bruttó	2 004 593 Ft
Egyenleg (Bevétel-Kiadás):				1 189 101 Ft					

2026. II. negyedév:

2026. II. NEGYEDÉV			kiadások			2026. II. NEGYEDÉV			bevételek	
1. Szállítás - 2026.04.13					7 850 kg	1. Szállítás - 2026.04.13			7 850 kg	
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)		Költség összesen			EPR díj önkormányzati rész			79 Ft/kg	
44 006 Ft	289 116 Ft		333 122 Ft			620 150 Ft				
2. Szállítás - 2026.05.11					6 110 kg	2. Szállítás - 2026.05.11			6 110 kg	
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)		Költség összesen			EPR díj önkormányzati rész			79 Ft/kg	
24 448 Ft	225 031 Ft		249 479 Ft			482 690 Ft				
3. Szállítás - 2026.06.08					7 160 kg	3. Szállítás - 2026.06.08			7 160 kg	
Szállítási díj (Z.H.K.)	Kezelési díj (MOHU)		Költség összesen			EPR díj önkormányzati rész			79 Ft/kg	
	263 703 Ft		263 703 Ft			565 640 Ft				
2026. II. negyedév kiadások össze			846 304 Ft			2026. II. negyedév bevételek összesen			1 668 480 Ft	
									ÁFA	450 490 Ft
									Bruttó	2 118 970 Ft
Egyenleg (Bevétel-Kiadás):					1 272 666 Ft					

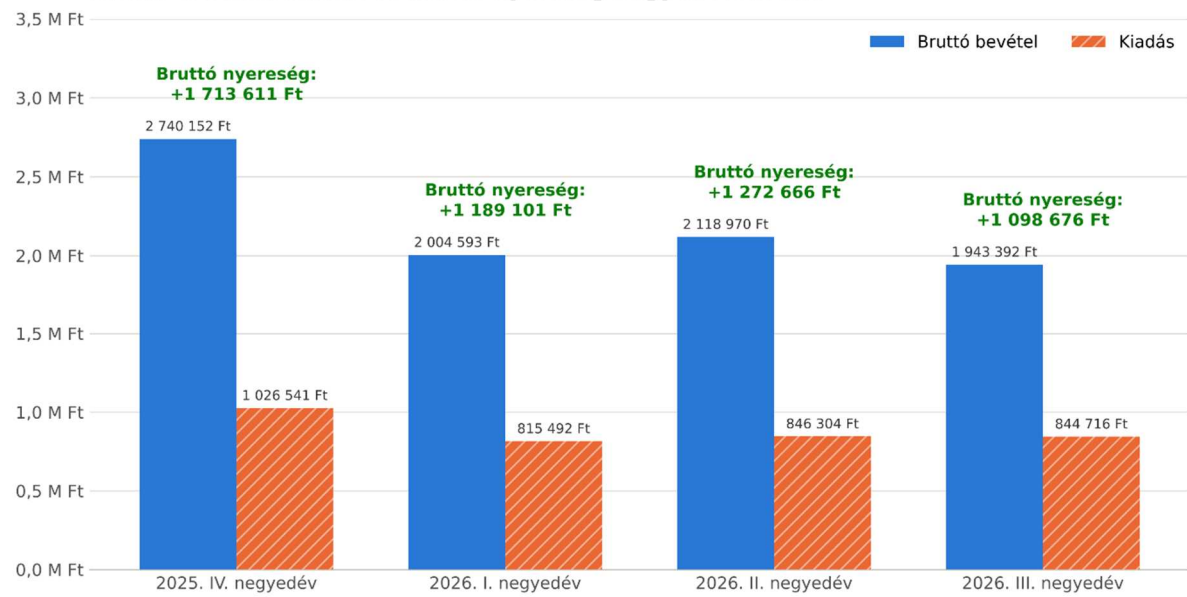
2026 III. negyedév:

2026. III. NEGYEDÉV				kiadások		2026. III. NEGYEDÉV				bevételek	
1. Szállítás - 2026.07.10						1. Szállítás - 2026.07.10				5 080 kg	
Szállítási díj		Kezelési díj				EPR díj önkormányzati rész				79 Ft/kg	
(Z.H.K.)		(MOHU)		Költség összesen							
31 433 Ft		187 096 Ft		218 529 Ft		401 320 Ft					
2. Szállítás - 2026.07.23						2. Szállítás - 2026.07.23				7 590 kg	
Szállítási díj		Kezelési díj				EPR díj önkormányzati rész				79 Ft/kg	
(Z.H.K.)		(MOHU)		Költség összesen							
55 880 Ft		279 540 Ft		335 420 Ft		599 610 Ft					
3. Szállítás - 2026.08.27						3. Szállítás - 2026.08.27				6 700 kg	
Szállítási díj		Kezelési díj				EPR díj önkormányzati rész				79 Ft/kg	
(Z.H.K.)		(MOHU)		Költség összesen							
44 006 Ft		246 761 Ft		290 767 Ft		529 300 Ft					
4. Szállítás - 2026.09.24						4. Szállítás - 2026.09.24				0 kg	
Szállítási díj		Kezelési díj				EPR díj önkormányzati rész				79 Ft/kg	
(Z.H.K.)		(MOHU)		Költség összesen		0 Ft					
2026. III. negyedév kiadások összesen				844 716 Ft		2026. III. negyedév bevételek összesen				1 530 230 Ft	
										ÁFA	
										413 162 Ft	
										Bruttó	
										1 943 392 Ft	
Egyenleg (Bevétel-Kiadás):						1 098 676 Ft					

A közterületi hulladékelszállítás egyértelműen nyereséges: négy negyedév alatt 65.290 kg elszállítása 8.807.107 Ft bevételt hozott 3.533.053 Ft kiadással szemben, ami bruttó **5.274.054 Ft eredmény**.

Ezen időszak hulladékgazdálkodását az alábbi ábra szemlélteti:

Bruttó bevétel, kiadás és bruttó nyereség negyedévenként

Összesen: bruttó bevétel 8 807 107 Ft · kiadás 3 533 053 Ft · bruttó nyereség 5 274 054 Ft

Az ábrából látható, hogy minden negyedévben a bevétel több mint fele bruttó nyereség maradt.

16. Kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII törvény 44/C. § (1) bekezdése alapján Sárospatak Város közigazgatási területén 2002-től a szennyvízcsatornával el nem látott területek vonatkozásában megszerveztük a kötelező közzolgáltatást a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtésére, szállítására és ártalmatlanítására. A közzolgáltatást 2020. január 1. napjától az ÁD-CSE-WO Kft. végzi városunk közigazgatási területén a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtését és ártalmatlanítását. A helyi közzolgáltatásról alkotott, *a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közzolgáltatásról szóló 21/2019 (XII.16) önkormányzati rendeletünk* szabályozza a közzolgáltató, az önkormányzat és az érintett lakosság feladatait.

Sárospatak város túlnyomó része szennyvízelvezető hálózattal ellátott, az összesen 56 km hosszúságú rendszert vegyes anyagú (beton, AC és műanyag) csövek alkotják. A település egy részén azonban a lakossági szennyvizeket jelenleg is udvari szikkasztó aknába gyűjtik, melyek folyamatosan szennyezik a talajt és a talajvizet. A *környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. törvény* határozza meg, hogy az, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá és helyi vízgazdálkodási hatósági, illetve vízjogi engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is alkalmaz, talajterhelési díjat köteles fizetni a települési önkormányzatnál.

Településünkön az összes elvezetett szennyvíz mennyisége évről-évre változó, sokéves átlag alapján 600-615 ezer m³/év. A csak a háztartásokból elvezetett szennyvíz mennyisége csökkenő tendenciát mutat, még a 2000-es években átlagosan 350 ezer m³/év volt, addig az utóbbi években 270-290 ezer m³/év.

17. Közműves ivóvízellátás

A közműves ivóvízellátást településünkön a Zempléni Vízmű Kft. biztosítja, a sátoraljaújhelyi I. vízmű telepről a Sárospatakot Sátoraljaújhellyel összekötő gerincvezetéken keresztül.

Az ivóvizet keménysége alapján négy kategóriába soroljuk:

- 0-7 nk⁰ -ig nagyon lágy,
- 7-14 nk⁰ -ig lágy,
- 14-21 nk⁰ -ig közép kemény,
- 21 nk⁰ -tól kemény.

A hazai jogszabályok és az Európai Unió egyaránt 5-35 nk⁰ között fogadja el a vízkeménység értékeit. Településünkön az ivóvíz általában keménynek mondható, minősége kiváló, így az előzőek alapján egészségügyi szempontból pozitív hatású, élvezeti értékét tekintve pedig finomabb, az ország számos területéhez képest, pH értéke 6,85.

Sárospatak, továbbá az ország csaknem teljes területén 1970-ben - mivel az ivóvíz nyomócsőnek kiválóan megfelelő öntöttvas cső gyártása 1968-ban Magyarországon leállt, és a műanyag cső még nem volt túl népszerű- az ivóvíz fejlesztés megoldását az azbesztcement anyagú cső gyártásával oldották meg.

A városban a vízellátás gyakorlatilag teljes körű, belterületen csak a Búzavirág és Pipacs utcában hiányzik az ivóvízvezeték. Az üzemelő hálózat hossza: 109 km, melyből 47 km KM-PVC, 36 km AC, 26 km acél anyagú.

A Zemplén Vízmű Kft. 2023.10.01-jével az Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt. részévé vált, így ettől az időponttól az ÉRV Zrt. végzi Sárospatakon az ivóvíz ellátó és szennyvízkezelő rendszer üzemeltetését.

Az egész várost érintő előregedett ivóvízhálózat problémái ismeretesek minden itt élőknek, hiszen az egyes városrészekben előfordulnak csőtörések. A város folyamatosan keresi a lehetőséget arra, hogy a legkritikusabb szakaszokat kicserélje. Ennek érdekében - a saját forrás hiányából adódóan - jelenleg csak pályázati forrásból van lehetőségünk ezeket a fejlesztéseket elvégezni.

Folyamatosan figyelemmel kísérve a közutakról történő fogyasztást, megállapítható, hogy jelentős mértékű a fogyasztás Halászhomokon, Apróhomokon, valamint a korábban említett Búzavirág és Pipacs utcákban. A háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége az utóbbi években 370 és 410 ezer m³ /év között mozog.

18. Zöldterület-gazdálkodás

A települési zöldfelületi rendszer elemei

A város zöldterületének nagysága: 62,6 ha

Belterületen gondozott zöldterület: 30 ha

Külterületen gondozott zöldterület: 32,6 ha

Védett természeti terület: 44.561 m²

A zöldfelületek mennyisége, állapota, a fenntartás színvonala jelentősen befolyásolja a települések arculatát, a lakosság komfortérzetét és a levegő minőségét. Zöldfelületnek

nevezzük a települések területén belül növényzettel bármilyen módon fedett területeknek az összességét.

Sárospatak zöldfelületi rendszerének kialakulását a természet földrajzi adottságok és a város formáló történelmi tényezők nagy mértékben befolyásolták. Jelentős zöldfelületi elemek létesültek az elmúlt századokban a történelmi városmagban, melyek nagyobb zöldszigetekként jelennek meg a város zöldfelületi szövetében, azonban ezek összeköttetése, zöldfolyosók megléte sok esetben hiányzik. Különösen elmondható ez a Bodrog parti zöldfelületek és a városmag zöldszigetei közti viszonyról.

A városmagban találhatunk korlátlan közhasználatú, korlátozott közhasználatú (és közhasználat elől elzárt zöldfelületeket.)

Korlátlan közhasználatú zöldfelületi elemek közé tartoznak az egyes közparkok, közterek, lakótelepi zöldfelületek, zöldsávok, fasorok. Jelentős számban találhatunk korlátozott közhasználatú zöldfelületi elemeket Sárospatakon, ide tartozik a számos iskolakert, templomkert, temető, a várkert stb. Közhasználat elől elzárt zöldfelületek is jelentős szerepük van a város zöldfelületi rendszerében ide tartoznak például a jelentős zöldfelülettel bíró lakóterületek, mint a falusi, kertvárosi lakóterület.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek:

Fasorok

Számos, százévesnél is idősebb értékes fasor található Sárospatak történelmi városmagjában. Elsősorban alkalmazott fafaj a juharlevelű platán (*Platanus x acerifolia*), például a Kazinczy és Rákóczi utcában, de gyakran előfordul a kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*). Az említett fasorok, azonban több helyen hiányosak, pótlásra szorulnak.

Több helyen alkalmazott, azonban nem szerencsés a kitermelt történelmi hangulatú fák pótlása a merőben más megjelenésű gömbjuharral (*Acer platanoides* 'Globpsum').

Közterek

Hild tér, Makovecz tér

Bár a Hild tér a városközpont egyik legintenzívebben igénybe vett közttere, zöldfelületi aránya mégis meglehetősen alacsony. A többszintes épületekkel körbevett téren jelentős a burkolt felületek aránya, zöldfelületet főként betonagyakba ültetett örökzöld cserjék jelentik.

Ady Endre tér

Jelentős kiterjedésű és kondicionáló hatású zöldfelület. Növényállomány állapota

egészséges, lombkoronaszint szinte teljesen zárt, így mikroklimatikus hatása nagyon kedvező, a meleg nyári napokon akár 3-4 °C-kal is hűvösebb légkör jellemzi, mint a szomszédos beépített területeket. Jellemző fafajai a cukorjuhar (*Acer saccharinum*) valamint a kislevelű hárs (*Tilia cordata*).

Béla király tér, Bazilika melletti tér

A Vártemplomtól északra található zöldfelületet az Erdélyi János utca osztja két különálló térré.

Mindkét tér jelentős zöldfelületi aránnyal rendelkezik, azonban kapcsolat nincs igazán köztük, mert a főútvonal jelentős migrációs akadály, mely még a járókelők számára is akadályozza a használhatóságot, sűrű forgalma miatt balesetveszélyes. Ugyanakkor a két tér elhelyezkedése településképi szempontból rendkívül kedvező, hiszen mind az átutazó, mind a településre érkező látogatókat dekoratív, ápoltnak tűnő növényegyüttes fogadja a történelmi környezetben. A Bazilika melletti téren főként látványos szoliter növényeket, virágágyakat találunk, melyek intenzívebb fenntartást igényelnek, míg a Béla király terén zöld juharfák alkotnak dekoratív ligetes csoportot.

Közparkok

Várkert

A történelmi falak közt ma a Rákóczi Múzeum működik, és kezelésében áll a várhoz tartozó 7 hektáros várkert, mely a görögkatolikus-templomtól a várig vezető Kádár Kata út menti növényekkel és a Borostyán szálló oldalán futó vén borostyánokkal együtt 1977 óta helyi jelentőségű természetvédelmi terület. A várkertet a 16.-17. században a Bretzheimiek alakították ki, a kertkultúra Lorántffy Zsuzsanna idejében virágzott, ma már jóval szegényesebb képet mutat a park.

A Várkert növényállománya a rendszeres, szakszerű karbantartásnak köszönhetően jó állapotúnak mondható, azonban összességében véve elöregedő állomány. A kert különlegessége néhány igazán idős faegyed, köztük két virágos kőris (*Fraxinus omus*), egy 515 cm törzskerületű fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), mely az ország második legnagyobb fehér akáca, és egy 406 cm törzskerületű japánakác (*Sophora japonica*). Az értékes, megőrzésre érdemes, idős faegyedeknél több helyen láthatjuk a súlyosabb ágak alátámasztását. A gyepek felületek ápoltnak, egységesnek, képet mutatnak. A nagy számú látogató közlekedését a jó állapotú murvás utak és a bejáratoknál elhelyezett információs táblák segítik. A Vár Bodrog felőli oldalában szabadtéri színpad és esztétikusan kialakított sétány található, mely kedvelt gyülekező hely, azonban meglehetősen kevés árnyékot adó fa kíséri a sétautakat,

pihenőhelyeket. Fás növényzet elsősorban csak az ártéri ligeterdőben található, melynek fő fajtája a fehér nyár (*Populus alba*), azonban számos egyednél az előregedés jelei mutatkoznak.

Iskolakert

Az iskolakert, mely jelentős kultúrtörténeti és botanikai érték, 1981-ben lett természetvédelmi területté nyilvánítva. A kert eredeti rendeltetése a tanulók szabadtéri tanulási lehetőségének biztosítása, biológia, környezet- és természetvédelem tanítás gyakorlati területe. A kert fái több ütemben lettek telepítve, az első faültetések az 1840-es években történtek, majd 1876-ban és 1910-ben is jelentősen bővítették a kert flóráját, mely következtében számos idős, értékes, védendő egyed található ma is a park területén.

Jelentős zöldfelületű intézmények

Templomkertek

Három jelentős templom található a városban, a római-katolikus, a református és a görög-katolikus. A református templom kertjében értékes, idős, főként juharlevelű platánokból (*Platanus x acerifolia*) és hársakból (*Tilia* sp.) álló faállomány található. A Szent József utcai görögkatolikus templomnak klasszikus értelemben nincs kertje, mert környezete közterület. A templomba vezető sétány mindkét oldalát vadcserezsnye fasor kíséri. A római katolikus templom nem rendelkezik saját kerttel.

Temetők

Jelentős történelmi és kultúrtörténeti értéket képviselnek, és kiemelkedő botanikai értékkel bírnak a városban található temetők.

Elrendezésük, kialakításuk, értékes idős növényállományuk mind hozzájárulnak jelentőségükhöz. XVIII. századi írásos emlékek szerint a II. Rákóczi Ferenc idejében, 1705-ben tartott országgyűlés úgy rendelkezett, hogy a város addigi temetője maradjon a katolikus egyház irányításában, és a kollégium közelében alakítsanak ki egy új területet a reformátusok temetkezési helyül. Így jött létre a két jelentős méretű, történelmi jelentőségű zöldfelület, melynek ma is jelentős zöldfelületi, kondicionáló szerepe van.

Sportpályák

Zrínyi utcai sportpálya

A történelmi városmagban, lakóházak között található sportpályát téglafal választ el környezetétől. A zajtompító hatás eléréséhez célszerűbb lenne növényesítés a kerítés mentén.

Egységes, nagy kiterjedésű zöldfelületet a maga a füvesített pálya jelenti, melynek rekreációs, sportolási funkcióján túl is jelentős jótékony hatása van.

Zöldfelület-fejlesztési javaslat

Sárospatak zöldfelületi rendszeréről általánosságban elmondható, hogy a számos nagy kiterjedésű belvárosi zöldszigetet nem köti össze egy egységes, összefüggő zöldfolyosó-hálózat, az ökológiai kapcsolat ezért meglehetősen korlátozott az egyes zöldfelületi elemek között. Fontos zöldfelület fejlesztési feladat ezen elszigetelt, ám magas biodiverzitással rendelkező zöldfoltok közt megteremteni a kapcsolatot zöldfolyosók kialakításával, mely elsősorban az utak menti zöldsávok, fasorok, cserjesávok kialakításával érhető el, azonban helyszűkében a függőlegesen zöld növényzettel futtatott felületek is hatékony segítséget nyújthatnak. Fontos, hogy az út menti zöldsávok megjelenése ne merüljön ki csupán a gazos gyeppel borított felszínekben, hanem legalább két szintű növényzet létesüljön, alacsony és középmagas cserjék alkalmazásával, ez a fasorok aljnövényzetének kialakításánál is fontos, mind új telepítéseknél, mind a már meglévő értékes fasorok egyedeinek tövénél cserjés aláültetés alkalmazásával, illetve a hiányzó faegyedek pótlásával. A meglévő zöldfelületek és újak kialakításánál fontos a megfelelő szakember ellátottság, mind a tervezés, mind a fenntartás tekintetében. Az egyre szárazabb klíma következtében egyre elengedhetetlenebbé válik a szakszerű, magas színvonalon végzett gondozás, és az öntözés biztosítása megfelelő vízgazdálkodással.

Mivel városlakóknak gyakran csak a napi közlekedési útvonaluk mentén van kapcsolatuk a zöldfelületekkel, ezért is rendkívül fontos, hogy az út menti zöldsávok, mind növényanyagukban, mind funkciójukban kielégítsék a minőségi zöldfelület kritériumait.

A közlekedési útvonalak menti zöldfelületeken a dekoratív, változatos, szakszerűen gondozott növényanyag használata mellett utcabútorok (padok, szemetesek stb.) elhelyezése is javasolt.

Az egyes zöldszigetek közti kapcsolatok megoldásán túl, további fontos zöldfelületfejlesztési feladat a városi zöldfelületek összekapcsolása a Bodrog parti ártéri növénytársulásokkal és a folyóval. A Bodrog jobb partja bár rendkívül közel található és történelmileg is szorosan összefonódik a város történeti magjával, mégsem kapcsolódik be kellőképpen a város mai vérkeringésébe. Mind ökológiailag, mind funkciójában fontos lenne a folyópart összeköttetése a város egyéb közösségi tereivel, zöldfelületeivel.

Az erős vallási és oktatási múlttal rendelkező város több történelmi jelentőségű zöldfelülettel rendelkezik. Ezen zöldfelületek megújításánál a történelmi értékek megőrzése végett feltétlenül fontos, hogy kerttörténeti kutatások előzzék meg a jövőbeni fejlesztési célok és részlettervek kidolgozását, és a kivitelezési, felújítási munkálatok annak megfelelően történjenek. Fontos

ezeknek az erős vallási és oktatási szemléletben született zöldfelületeknek az egységes kezelése, egymással összefüggésben végzett felújítása, korszerűsítése, egymással harmonizáló növényanyag és architektúra elemek megválasztása. Amellett, hogy az egyes zöldfelületek megújítása a kerttörténeti előzményeket figyelembe véve, annak híven történik, megadva a tiszteletet a város egykori nagyjainak, fontos szempont az is, hogy a mai kor emberével, annak lelkivilágával harmonizáló, valóban rekreáló hatású felületeket alakítsunk ki. Sárospatak komoly idős és jelentőségteljes zöld parkjainak fiatalításra, élénkítésre van szüksége, ahol egy séta felüdülést, kikapcsolódást, feltöltődési jelent a járókelőknek. A közparkok megújításán túl, fontos új közösségi terek létrehozása, azok megtöltése új funkciókkal, illetve az egyes zöldfelületek összekapcsolása kerti architektúra elemekkel bővített, gondozott növényanyagú zöldfolyosókkal.

Javaslatok egyes kiemelt zöldfelületekre

Kazinczy Ferenc-Rákóczi-Arany János úti fasor

A főként platánfákból álló, egészséges, szép, látványos fasor fontos összekötő eleme a város zöldfelületi rendszerének.

Néhány hosszabb szakaszon azonban hiányos, így az ökológiai kapcsolat megszakad, a fák alatt pedig szinte sehol sem találunk cserjés aláültetéseket, csupán a kitaposott, kipusztult gyepfelületeket. Fontos zöldfelületfejlesztési elem a fák alatt többszintes, gondozott cserjeültetések kialakítása, a hiányzó faegyedek pótlása, ahol ez nem lehetséges, ott más zöldfelületi elemmel próbálva kiegészíteni a zöldfolyosót (cserje, vertikális zöldfelület stb.).

Várkert

A Várkerttel zöldfelületi megújításával kapcsolatban már készültek tervek. Fontos feladat a zöldterületek szakszerű rendezése, karbantartása mind a Bodrog-parton, mind a Díszkert és a Gombos kert megújítása, a Kuczik gödör rendezése, kerttörténeti bemutatópark kialakítása, a Szent Erzsébet utcán vezető fasor alatti zöldfelületek rendezése, közösségi terek kialakítása, például a Várkert északi bejáratánál. Megőrzendő és gondozandó számos idős fa, mint például az 515 cm törzskerületű fehérakác (*Robinia pseudoacacia*) és a 406 cm törzskerületű japán akác (*Sophora japonica*), illetve a Borostyán szálló oldalában futó vén borostyánok.

Iskolakert

Az Iskolakert mindamellett, hogy Sárospatak egyik legnagyobb súllyal bíró zöldfelületi egysége jelentős kultúrtörténeti és botanikai érték. A növényállományt, széles biodiverzitás

jellemzi.

A kert jó alapot biztosíthat a település egészére kiható zöldfelületi fejlesztésekhez. Komoly lehetőségeket rejt magában a kert, városon belüli elhelyezkedése, hiszen a vasúti és távolsági busz pályaudvar közvetlen közelében található, ebből kifolyólag könnyen megközelíthető, turisták, kirándulók kiindulási pontjaként funkcionálhat. Turisztikai szerepkörét erősíti történelmi jelentősége. A parkban fellelhető történelmi hagyaték fontos, kiaknázandó turisztikai vonzótényező, igényes, esztétikus bemutatása elengedhetetlen. A kert területe számos közösségi programnak adhat teret. Jelenleg folyik az Iskolakert megújítása és biztonságossá tétele, az elöregedett fák kivágása, kezelése.

A korábban részletezett fejezetekben (klímastratégia, csapadék) említésre került az időjárás és azon belül is a csapadék eloszlásának szélsőségessége. A zöldterület felületek nagysága egyre fontosabb a városunk életében. Klímavédelmi és csapadékvíz elvezetési szempontból stratégiai jelentőségű. Ezért szükséges a jelenlegi zöldterület megőrzése.

2024. október 1-től kezdődően új, az eddigtől komplexebb jogszabályba épült a fás szárú növények védelmére vonatkozó szabályozás. *A települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről szóló 282/2024. (IX.30.) Korm. rendelet* 2024. október 1.-től lépett hatályba, ezzel egyidejűleg a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008 (XII.30.) Korm. rendelet hatályát veszttette.

A rendelet az alábbi célok érdekében fogalmaz meg szabályokat:

- az élhető települési környezet megteremtése, az életminőség javítása,
- a település ellenállóképességének növelése a klímaváltozással szemben,
- a zöldfelületek, valamint a biológiai sokféleség védelme és növelése,
- a települési zöldinfrastruktúra és a szürkeinfrastruktúra kiegyenlített viszonyának megteremtése,
- a telkek és ezáltal a település megfelelő mennyiségű és minőségű zöldinfrastruktúra-ellátottságának biztosítása, valamint
- a telkek tájépítészeti minőségének növelése és pontosabb meghatározása.

A jogszabály a *Települési zöldfelületek* megjelölésű *III. fejezetében* tartalmazza a **fás szárú növényekre vonatkozó előírásokat** az alábbi címekhez tartozóan:

- A fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó általános szabályok.
- A közhasználatú területen lévő fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó különös szabályok.

- A közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágása és pótlása.

Az új rendelet – a korábbtól eltérően – a közterületek helyett a közhasználatú területek fogalmat használja. A közhasználatú terület jelen jogszabály szerinti meghatározása: a közterület, valamint a nem közterületi ingatlan közhasználat célját szolgáló területrésze.

A jogszabály leginkább figyelemre méltó szabályozása a közhasználatú területeken történő fakivágás. Ez a fakivágás engedélyköteles tevékenység, az engedély iránti kérelem adattartalmát a rendelet 3. számú melléklete határozza meg.

A közhasználatú területeken a fakivágás engedélyezésére vonatkozó kérelmet a település jegyzőjéhez szükséges benyújtani.

Parkfenntartás

2026. évben a városi parkfenntartási feladatokat a Start Értékkeremtő közfoglalkoztatási programmal összehangoltan végezi a Kommunális Szervezet, a korábbi évek gyakorlata szerint.

Parkfenntartás és virágágysók állapota

A kiültetett növényeket a Dózsa György úti fóliasátorban nevelik szivarpalántáról vagy magról. A tavaszi időszakban adományból származó rózsatövekből új ágyások lettek kialakítva az Andrassy úton és az Eötvös úton, emellett a meglévő állomány hiánypótlása is megtörtént.

A hiánypótlási munkák az rendkívül aszályos időjárás okozta jelentős növénypusztulás miatt csak részben hoztak eredményt. A fennmaradó pótlásokat két ütemben – 2026 őszén, valamint 2027 tavaszán – tervezi a Kommunális szervezet megvalósítani. Parkfenntartás szempontjából az egyéb közterületi zöldfelületek kezelése első sorban fűnyírás és fakivágás feladatokból tevődött össze. A Szervezet által kezelt füves területek a játszóterek, önkormányzati ingatlanok füves területei és közparkok, az ide vonatkozó rendelet alapján nem a lakó, bérlő

kötelezettségébe eső füves területek, szerződés alapján a MÁV állomás füves területeinek kezelése, kaszálása.

Öntözés és vízellátás

A korábbi vízforrás (Csepel-tó) kiesése miatt az öntözési feladatok ellátása jelenleg nehézkes, mivel megfelelő kapacitású kút nem áll rendelkezésre. A vízellátási probléma végleges megoldását a 2027. évi öntözési szezon kezdetére (2027 májusa) tervezi a Kommunális Szervezet, lehetőség szerint a 2027. évi közfoglalkoztatási program keretein belül.

Növénytermesztés és értékesítés

A zöldfelületek parkosításához szükséges növényanyag biztosítása mellett értékesítési célú virágtermesztés is történik:

- **Tavaszi időszak:** Cserepes muskátli értékesítése valósult meg.
- **Őszi időszak:** A 41–42. héttől kezdődően (október 5-ét követően) cserepes krizantém, ezt követően pedig szálas, vágott krizantém értékesítése.

Mezőgazdasági területek és talajelőkészítés

A 3969 hrsz.-ú, Hortobágyi úti területen az őszi talaj-előkészítési munkák megtörténtek. A krizantém értékesítési szezonjának lezárását követően ebből a talajkészletből lesz biztosítva a Dózsa György úti fóliasátorban szükségessé vált talajcsere.

19. Városüzemeltetés

A városüzemeltetési feladatok olyan napi feladatokból tevődik össze., amely magában foglalja az utak állapotára, karbantartására vonatkozó feladatokat, a csapadék vízelvezető rendszerek karbantartását, tisztítását, dugulás elhárítását, veszélyes-, sérült fák kivágás át, zöldterület karbantartást, téli időszakban a jégmentesítési feladatok elvégzését.

Sárospatakon a burkolt közutak aránya megközelíti a 75 %-ot.

A város zöldterületének nagysága: 62,6 ha

Az ehhez kapcsolódó feladatellátás tervezett ütemezésben valósul meg.

Azonban az időjárás tényezők okozta meghibásodások azonnali gyors hibaelhárítást igényelnek.

A korábbi években, ez - tekintve, hogy ezen munkálatok elvégzése az önkormányzat megbízásából történnek a kommunális szervezete felé - adminisztrációs okokból néhány napot vett igénybe. Ennek eredményekén az adott közterületi meghibásodás vagy egyéb probléma hosszabb ideig megoldásra várt.

A jelenlegi új bevezetett városüzemeltetési digitalizáció eredményeként a telefonos applikáció és/ vagy számítógépen rögzített teendő azonnal megjelenik a végrehajtónál és az ellenőrző személynél is. Ezáltal a hiba felfedezésétől számítva gyakorlatilag másodpercek alatt értesülnek az érintettek és megkezdődhet a hiba elhárítása. Emellett az ingatlan nyilvántartásunk is digitalizálva lett ezáltal azonnal tudunk adatot kinyerni az adott ingatlan adatait tekintve, amely a helyrajzi számot, tulajdon viszonyokat, a terület és épület nagyságot, hasznosításra vonatkozó adatokat egyaránt tartalmazza. Digitalizált rendszerbe kerültek a különböző védettséggel rendelkező területeinek, így ezek is azonnal rendelkezésre állnak.

Beruházás fejlesztés tervezésekor a rendszernek köszönhetően terület nagysága, hosszúsága, távolság méretezések percek alatt megvalósítható.

20. Összefoglalás

A város környezetvédelmi állapota összességében véve jó, hiszen komoly levegő-víz- és szennyező tényező nincs a területén, illetve környezetében sem. Az utóbbi években környezetvédelmi szempontból jelentős káresemény nem történt, a lakosság a környezetére igényes. Továbbiakban a gazdálkodási szervezetek, illetve a lakosság összefogásával a jelenlegi eredmények fokozhatók.

Készítette: Sárospataki Polgármesteri Hivatal
Műszaki és Kommunális Iroda

Sárospatak, 2026. október 15.

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

...../2026. (.../...)

h a t á r o z a t i – j a v a s l a t a

Sárospatak Város környezeti állapotáról

Sárospatak Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Sárospatak város környezeti állapotáról szóló tájékoztatót megtárgyalta és az abban foglaltakat tudomásul vette.

Felelős: polgármester

Határidő: azonnal